

GAZETA

NIEPOŁOMICKA

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nr 5/341

CZERWIEC 2023

ISSN 1429-004

SAMI PISZEMY GAZETĘ: 41 AUTORÓW, 39 TEKSTÓW

Otwarcie zakładu MAN
s. 5

4 CZERWCA 2023

Wernisaż projektu fotograficznego "BŁOTO WCIĄGA..."

Autor zdjęć: Dominika Sowa Fotografia
Opracowanie merytoryczne: Agnieszka Lisowska

Miejsce: Biblioteka Publiczna w Niepołomicach oraz
Laboratorium Aktywności Społecznej
ul. Bocheńska 26, Niepołomice

Wstęp wolny

Błoto wciąga...

Wystawa, wykłady, warsztaty, spacerunki edukacyjne

Między wykładami odbędą się:

- konkurs z nagrodami dla uczestników wydarzenia
- rozmowy z autorkami projektu
- rozmowy z wykładowcami

Będzie również możliwość zakupu książek **Marcina Kostrzyńskiego** oraz zdobycia autografu.

Powodów do wzięcia udziału w wydarzeniu jest wiele:

- jesteś miłośnikiem przyrody i lubisz spędzać wolny czas z naturą
- lubisz piękne fotografie
- masz dzieci i chcesz wziąć z nimi udział w ciekawym wydarzeniu rodzinnym
- chcesz miło i ciekawie spędzić niedzielne popołudnie

Podczas wydarzenia będzie można odwiedzić stoiska:

- **Leśni Kumple** - pluszaki z lasu oraz bluzy z leśnymi motywami dla dzieci i dorosłych
- **Nadleśnictwo Niepołomice** - z życia codziennego Puszczy Niepołomickiej
- **Mr Chlorophyll Art** - prace wykonane techniką cyjanotypii

Program wydarzenia

15.00 – "Błoto wciąga..." – otwarcie wernisażu

15.45 - **Marcin Kostrzyński - Marcin z lasu (gość specjalny)**

Zachwyci nas opowieściami o leśnych mieszkańcach (spotkanie dedykowane jest zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci).

Autor filmów, obserwator przyrody, Z wykształcenia dziennikarz, leśnik, operator kamery. Autor kanału na YouTube „**Marcin z Lasu**”. Od 1994 roku pracował jako operator kamery oraz prowadzący programy o tematyce przyrodniczej dla nadawców telewizyjnych. Współautor wielu filmów i cyklicznych audycji dla dzieci i młodzieży: Teleranek, Wkoło Natury, Król Zwierząt, Sówka, Leśne zwyczaje, Jedyneczka, Magazyn Przyrodniczy oraz dla widzów dorosłych: Animals, Arka Noego, Dzika Polska, Przyroda i ludzie. Zdobywca Medalu Polskiej Niezapominajki 2017, Pozytywki Dzień Dobry TVN, Nagrody Esencja Natury. Od 2019 roku prowadzi w "Dzień Dobry TVN" cykl przyrodniczy "Marcin z lasu".

16:45 - **Agnieszka Lisowska** - poprzez prezentację przybliży nam teren Wielkiego Błota, jego historię, faunę i florę.

Michał Wieciech - Nadleśnictwo Niepołomice - Leśne savoir-vivre

17.30 - **Mr Chlorophyll Art - Kazik Biernat** – opowie o pasji jaką odkrywa – jedna z najstarszych technik fotografii – cyjanotypia. Głównymi bohaterami prac Kazika są rośliny z pobliskich łąk i lasów.

GAZETA NIEPOŁOMICKA

TEMATY MIESIĄCA

2. Zaplanujmy przyszłość
3. Jak realizowaliśmy strategię na lata 2011-2023?
6. MAN - otwarcie po rozbudowie

TWÓJ URZĄD

7. W zgodzie z przyrodą
8. Co składa się na twój rachunek za gaz?
9. Małopolska Tarcza Humanitarna
9. Podaruj ciepło żołnierzowi
9. Czy palenie drewnem szkodzi?
9. Dofinansowania do likwidacji azbestu

WYDARZENIA

12. Majówki z Niepołomiczanami
13. Jaskiniowcy w Staniątkach

EDUKACJA

14. No i posiane!
14. Tydzień Mody
15. Gmina w *Krainie Dobrych Manier*
15. Śladami Marcina Kromera, czyli „Świetliki” na bieckim szlaku
16. Podnoszenie jakości edukacji
16. Książkodzielnia przy Przystani

17. Tydzień dla Ziemi
18. Policjanci z wizytą u uczniów
19. Ogólnopolski Konkurs Poetycki *Astronomiczna liryka* rozstrzygnięty
19. Sukces w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym
19. Najciekawszy głos radiowy
19. Uczennica z Suchoraby laureatką ogólnopolskiego konkursu

SPORT

21. Osiem medali Niepołomickich Mażorettek
22. Mistrzostwo Polski Justyny Krosty
22. Dwa srebra na turnieju kyokushin
23. Karatecy z Niepołomic triumfowali w Armenii
24. Turniej strzelecki Wiarusa

ASTRONOMIA

26. Czerwiec 2023

SENIORZY

29. Kontrowersyjne i liryczne... wiosenne wykłady na Uniwersytecie Trzeciego Wieku

BIBLIOTEKA

31. Spotkanie z Renatą Piątkowską
32. Poszukiwacze historii w klasztorze w Staniątkach
34. Dyskusja o heroizmie

CZYTEL尼亚

36. Wszyscy jesteśmy zwierzołubni!

FELIETON

38. Kilka słów o wolności

HISTORIA

39. Maria z Nazaretu w sztuce
42. Niepołomickie przydomki

ZDROWIE

44. Bezpieczne grillowanie

PRZYRODA

47. Sąsiad Bocian 2023. Walki o gniazdo, koniec i początek nowej historii

NIEPOŁOMICE
2023
11
CZERWCA

Picnik
NAJLEPSZA DRUŻYNA
TO MOJA RODZINA
PODŁĘŻE
ULICA KOLEJOWA

GAZETA NIEPOŁOMICKA

www.niepolomice.eu

Nakład: 5000 egz.

Wydawca: Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, Plac Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice

Redakcja: ul. Zamkowa 9a, 32-005 Niepołomice
tel. 12 250 94 50, faks 12 250 94 00

e-mail: joanna.kocot@niepolomice.eu

Redaktor naczelna: Joanna Kocot

Korekta: Ksenia Olkusz

Kolportaż: UMiG w Niepołomicach,
tel. 12 250 94 50

Tekstów niezamówionych redakcja nie zwraca, ponadto zastrzega sobie prawo do skracania artykułów i opatrywania ich własnym tytułem oraz do korespondencji.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Skład: Krzysztof Biliński

Druk: Rafał Krasny Drukarnia Papillon
<https://www.drukarniapapillon.pl/>

Pismo należy do Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej.

Zaplanujmy przyszłość

Przystąpiliśmy do prac nad strategią dla Gminy Niepołomice na lata 2024-2035. To ważny dokument, będzie bowiem wskazywał kierunki, w jakich chcemy, aby rozwijało się miasto i otaczające je 12 sołectw

Nie ma wątpliwości, że każda miejscowość się zmienia, ewoluuje z czasem i postępu. Sęk w tym, żeby nie tylko się zmieniać, ale i rozwijać. Aby mogło się tak stać, trzeba wszystko starannie przemyśleć, wspólnie zastanowić się, jak ma wyglądać dana miejscowość za kilka, kilkanaście lat. Jaką chcielibyśmy mieć wtedy infrastrukturę, jakie tereny zielone, a w końcu jaką społeczność.

Takie myślenie wymaga przeanalizowania rzeczywistości, sprawdzenia, jak jest teraz, jakie są tendencje demograficzne i rozwojowe, żeby wiedzieć, na co w przyszłości zwracać szczególną uwagę. Dobrze też choć na chwilę oderwać się od tego co tu i teraz i spojrzeć szerzej – na zjawiska, jakie zachodzą w społecznościach lepiej rozwiniętych, przyjrzyć się ich rozwojowi i problemom z jakimi się borykają, żeby takich kłopotów uniknąć w przyszłości. Warto skorzystać z wiedzy ekspertów i analityków, którzy na co dzień zajmują się śledzeniem tendencji, postępu i zmian w różnych aspektach życia. Potem należy wszystko razem zebrać i podsumować. Najlepiej stworzyć spójny dokument, który po pierwsze wyznaczy założenia ogólne i idee ważne dla lokalnej społeczności, a później już bardziej konkretnie pozwoli wytyczyć zadania, a nawet cykle zadań, które pozwolą nam podążać w wyznaczonych kierunkach.

Taką pracę właśnie zaczęliśmy. Po decyzji Rady Miejskiej, wyłoniliśmy firmę z dużym doświadczeniem w tej dziedzinie, która przeprowadzi proces i pomoże nam w stworzeniu nowej Strategii Rozwoju Gminy Niepołomice na lata 2024–2035. Na razie oprócz Centrum Doradztwa Strategicznego, nad harmonogramem prac zastanawiali się urzędnicy zaangażowani w tworzenie i realizowanie poprzedniej strategii, a także pracownicy Metropolii Krakowskiej i organizacji pozarządowych. Grono to będzie się powiększać, do współpracy zapraszamy będziemy mieszkańców gminy Niepołomice, osoby tu

pracujące oraz ekspertów. Wszystko po to, byśmy wspólnie zastanowili się, gdzie obecnie znajdują się Niepołomice i do czego chcemy dążyć w przyszłości.

Jak planujemy pracę?

Zaczynamy od diagnozy – wspólnej analizy tego „jak jest”, aby kolejno powiedzieć „jak ma być”, czyli jakiej gminy Niepołomice, na najbliższe lata chcemy, jak sobie ją wyobrażamy, jakie stoją przed nią wyzwania i jak im stawić czoła. Wspólna praca i wspólna decyzja, to koncepcja pracy nad strategią jaką przyjęliśmy, dlatego już dzisiaj zapraszamy wszystkich mieszkańców do aktywnego włączenia się w dyskusję o przyszłości.

Prace diagnostyczne właśnie ruszają. Obejmą one szereg różnorodnych działań realizowanych od czerwca do końca sierpnia bieżącego roku.

W czerwcu, na przestrzeni jednego tygodnia (13–16.06.2023 r.), zorganizowane zostanie pięć badań społecznych typu FGI (Focus Group Interview) skierowane do różnych grup mieszkańców: osób młodych, nowych mieszkańców gminy – którzy są tutaj na stałe od 5-10 lat, rodziców małych dzieci, seniorów oraz przedsiębiorców lokalnych. Na stronie internetowej Gminy Niepołomice

i na profilach facebookowych gminy, będziemy szczegółowo informować, jak można się zgłosić do udziału w tym badaniu. Z uwagi na ograniczoną liczbę uczestników każdego badania przygotowany zostanie system rekrutacji. Już dziś zapraszam do śledzenia szczegółów i udziału.

Dodatkowo, w drugiej połowie lipca przeprowadzony zostanie Strategiczny Tour de Niepołomice, czyli cykl spotkań w mieście oraz na terenie każdego sołectwa. Podczas tych wydarzeń będziemy zbierać opinie mieszkańców o obecnych bolączkach. Porozmawiamy o potrzebach w kontekście zarówno całej gminy, jak i z perspektywy poszczególnych sołectw czy osiedli.

W ramach działań diagnostycznych będziemy także prowadzić działania typowo eksperckie: zbierać dane, porównywać je, starać się na ich podstawie prognozować przyszłość. Przeprowadzimy rozmowy z ekspertami zewnętrznymi, specjalistami w takich dziedzinach jak procesy suburbanizacyjne, komunikacja czy polityka społeczna.

Od września 2023 r. ruszymy z pracami programującymi przyszłość gminy. Będą to warsztaty strategiczne, które potrwać od września do początku

grudnia 2023 r. W ten sposób będziemy chcieli wypracować spójną wizję rozwoju Niepołomic. Wydarzenia te będą miały charakter otwarty, zależy nam, aby mieszkańcy jak najszerszej mogli włączać się w działania. Wykorzystamy szereg metod interaktywnych, angażujących do współdecydowania i włączenia się w budowanie pożądanej wizji gminy. W ramach wspólnych działań chcemy także skupić uwagę na określeniu wizji gminy przyjaznej mieszkańcom niezależnie od wieku oraz zbudowanie m.in. listy najważniejszych wyróżników/przewag na jakich należy oprzeć dalszy rozwój gminy Niepołomice.

Chcemy, by głos każdej grupy wiekowej został uwzględniony w nowej strategii. Dlatego przewidzieliśmy także dodatkowe działania adresowane do młodzieży (uczniów ostatnich klas szkół podstawnych i uczniów szkół średnich) polegające na cyklu spotkań

warsztatowych skupionych na wypracowaniu pomysłów strategicznych, wspartych przygotowanymi wspólnie i zrealizowanymi badaniami społecznymi w grupach rówieśniczych. Prace będą realizowane od września do początku listopada 2023 r.

Już dziś prosimy o zarezerwowanie 18 listopada 2023 r. (sobota) i wzięcie udziału w maratonie pisania projektów. To będzie otwarte, całodniowe wydarzenie dla wszystkich mieszkańców gminy. Koniecznie trzeba się tu pojawić i wypowiedzieć.

Równolegle w listopadzie 2023 r. przeprowadzony zostanie cykl dyżurów projektowych (w mieście – spotkania w osiedlach oraz na terenie każdego sołectwa w gminie), czyli zbieranie propozycji zadań, jakie powinny znaleźć się w strategii.

Wszystkie te spotkania i Państwa głosy zostaną zebrane i podsumowanie

do połowy stycznia 2024 r. Ale to nie będzie koniec prac. Tę pierwotną wersję dokumentu poddamy pod konsultacje społeczne. Czyli będziecie Państwo mieli szansę zapoznać się z nim i zgłosić swoje uwagi. Takie konsultacje planowane są na luty przyszłego roku. Wnioski z konsultacji zostaną przeanalizowane, a w razie potrzeby strategia będzie uzupełniana. W marcu 2024 roku powinniśmy mieć już dokument w ostatecznym kształcie. Taką strategię prześlemy pod głosowanie Rady Miejskiej.

Pracy przed nami dużo. Na każdym etapie będziemy Państwa informować, gdzie jesteście i co będzie działać dalej. Warto się zgłaszać, brać udział w konsultacjach i diagnozach, by w ten sposób decydować, jak będzie wyglądała nasza wspólna przyszłość.

ROMAN PTAK

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

Jak realizowaliśmy strategię na lata 2011-2023?

W lutym 2023 roku Rada Miejska w Niepołomicach podjęła uchwałę o rozpoczęciu prac nad Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice na lata 2024-2035. W 2023 roku bowiem kończy obowiązywanie poprzednia strategia, która przyjęta została w 2011 roku. Dzięki porównaniu dokumentu i inwestycji realizowanych w Niepołomicach w latach 2011-2023 możemy zauważyć, jak założenia przełożyły się na konkretne zadania i realizacje

Strategia rozwoju to plan dla gminy, który zawiera pomysły i idee dotyczące kierunków rozwoju, w jakich władze gminy decydują się podążać. Autorami tych koncepcji mogą być mieszkańcy, lokalne władze, eksperci, grupy działania, przedsiębiorcy i przedstawiciele instytucji publicznych – każdy, kto ma ciekawe propozycje rozwiązań.

Proces tworzenia strategii daje możliwość planowania rozwoju gminy i pozwala wyrazić opinie na temat tego, co powinno być w niej zrealizowane.

Inspiracje do nowej strategii mogą stanowić kierunki wytyczone w poprzedniej. Mogą też pojawić się nowe idee, powstałe w wyniku wcześniej zrealizowanych zadań.

Badania stanu realizacji obecnej strategii pokazały, że 81% zadań w niej przewidzianych było realizowanych od 2011 roku, a jedynie 4% zadań nie

W ramach realizacji zadań przewidzianych w strategii powołaliśmy do życia zespół ekodoradców

Niepołomickie Błonia - w trakcie przebudowy i po.

Obwodnica Podłęża w trakcie budowy i po.

udało się zrealizować. Wynikało to głównie ze zmiany założeń lub zmniejszeniu potrzeby realizacji danego zadania.

Pamiętając, jak Niepołomice wyglądały przed 2011 rokiem, można zobaczyć jak wiele udało się zmienić od tego czasu. Poprawiła się dostępność do dróg czy transportu publicznego, a przebudowane miejsca nabrały nowej estetyki i uroku. Zwiększyła się ilość terenów rekreacyjnych jak i możliwości spędzania wolnego czasu w Niepołomicach. Przykładów zmian będących wynikiem realizacji strategii jest bardzo wiele, niektóre są duże i spektakularne, a inne mniejsze i nie tak łatwo zauważalne. Wszystkie razem kształtują Niepołomice, jakie znamy dzisiaj. Oto przykłady zmian jakie zaszły w Niepołomicach dzięki strategii z 2011 roku:

• **Niepołomickie Błonia:**

Zadanie dotyczące Niepołomickich Błoni było przewidziane już w początkowej wersji strategii sporządzonej w 2011 roku. Zakładało ono zagospodarowanie terenów za Zamkiem Królewskim w nowoczesny teren zielony, dla mieszkańców miasta. Zadanie udało się z sukcesem zakończyć w czerwcu 2022 roku, kiedy to Błonia zostały otwarte. Od tego czasu cieszą się one dużym uznaniem zarówno mieszkańców, jak i turystów.

• **Odnowienie placu targowego w Niepołomicach:**

Niektórzy z mieszkańców zdążyli już się przyzwyczaić do wyglądu placu targowego w Niepołomicach. Został on zmodernizowany bowiem już 10 lat temu tj. w 2013 roku. Dzięki wpisaniu tego zadania do strategii dzisiejszy plac targowy to miejsce, z którego mieszkańcy mogą korzystać nie tylko we wtorki i piątki podczas dni targowych, ale również w każdym innym czasie, a samo miejsce ma nowoczesną estetykę i zadbaną formę.

• **Budowa węzła autostradowego i obwodnicy Podłęża:**

Konieczność połączenia Niepołomic z autostradą A4 oraz drogami szybkiego ruchu również została dostrzeżona podczas sporządzania strategii w 2011 roku. Dzięki pracom jakie zostały wykonane od tego czasu w 2020 roku otwarto zjazd z autostrady A4, a w 2022 roku całą obwodnicę Podłęża, która od tego czasu łączy gminę Niepołomice z siecią dróg międzynarodowych.

• **System P&R:**

Ułatwienie mieszkańcom dostępu do transportu publicznego było głównym celem realizacji parkingów P&R.

Dzięki nim, nasi mieszkańcy mogą teraz wygodnie zaparkować swoje pojazdy w specjalnie przystosowanych miejscach i skorzystać z dogodnych połączeń autobusowych lub kolejowych. Pierwsze parkingi P&R zostały otwarte już w 2020 roku, a te najnowsze działają w gminie od roku 2021.

• **Rozwój bezpiecznej infrastruktury rowerowej:**

Oprócz ułatwień dostępu do transportu publicznego, strategia przewidywała również udogodnienia dla rowerzystów. Zapisane w niej zadania dotyczące infrastruktury rowerowej poskutkowały m.in. przebudowaniem ul. Staniąteckiej z dodaniem ciągu pieszo-rowerowego, wybudowaniem przez Województwo Małopolskie Wiślanej Trasy Rowerowej na wałach wiślanych, czy opracowaniem koncepcji rozwoju tras

rowerowych na terenie gminy, na podstawie której w najbliższych latach będzie rozwijana infrastruktura rowerowa.

• **Szybka Kolej Aglomeracyjna:**

Strategia zawierała również bardziej miękkie projekty, jak np. przeprowadzenie kampanii na rzecz utworzenia Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej. W ramach realizacji tego zadania przez gminę Niepołomice (przystanki PKP w Staniątkach i Podłężu) obecnie przejeżdża linia SKA3, z której mieszkańcy gminy Niepołomice mogą korzystać w codziennych podróżach do pracy/szkoły.

• **Zadania dotyczące ochrony środowiska oraz poprawy efektywności energetycznej:**

W ramach realizacji zadań przewidzianych w strategii funkcjonuje również zespół Ekodoradców, którzy są pomocni dla mieszkańców w sprawach dotyczących efektywności energetycznej budynków, a kampania wymiany kotłów jaka była prowadzona na terenie gminy pozwoliła poprawić jakość powietrza w Niepołomicach.

• **Zadania dotyczące oferty kulturalnej i rozrywkowej:**

Wydarzenia kulturalne i rozrywkowe organizowane w Niepołomicach wynikają często z zapisów strategii Niepołomic. Są one organizowane zarówno na terenie Błoni Niepołomickich, w Zamku Królewskim, czy na niepołomiczym Rynku, a przykładem takich wydarzeń są np. organizowana corocznie na początku maja w Zamku Królewskim Ogólnopolska Wystawa Kwiatów, czy Senioriada.

• **Zakładanie kompostowników:**

Akcja, która zdobyła popularność w ostatnim czasie tj. akcja zakładania kompostowników oraz związane z nią ulgi w opłatach za odpady również swoje początki miały w zadaniach przewidzianych do zrealizowania w strategii. Jej głównym celem było zachęcenie mieszkańców do wykorzystywania tej efektywnej metody ograniczania odpadów zielonych. Dzięki temu, w naszej gminie podjęte zostały kolejne kroki w kierunku zrównoważonego gospodarowania odpadami, przyczyniając się do ochrony środowiska.

Przykłady zmian, jakie zaszły w Niepołomicach od 2011 roku stawiają pytanie o to, jak będą wyglądały Niepołomice w 2035 roku. Na ten moment nie jest możliwe, aby odpowiedzieć na to pytanie, natomiast dziś każdy zainteresowany przyszłością Niepołomic może przedstawić swoje pomysły na rozwój miasta przez najbliższe 12 lat, dzięki czemu każdy może mieć swój wpływ na to, co będzie realizowane na terenie gminy przez ten czas. Może kluczowa będzie rozbudowa systemu komunikacyjnego na terenie gminy, może ważniejsza jest oferta kulturalna, a może kluczowa oferta rekreacyjna i dostępność do terenów zieleni? Czy Niepołomice roku 2035 to gmina z dużą ilością terenów rekreacyjnych, gdzie każdy może spędzać czas wolny, może gmina, gdzie szczególne znaczenie ma środowisko i brak zanieczyszczeń, a może gmina z nowatorskimi rozwiązaniami w wielu dziedzinach? W ramach sporządzania nowej strategii każdy może zabrać głos w tej sprawie, wskazując, jakie powinny być według niego Niepołomice roku 2035.

KAMIL KOZAK

Wydział Rozwoju, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości

Zjazd z autostrady A4 w trakcie budowy i po.

Park and Ride w Podłężu w trakcie budowy i po.

MAN - otwarcie po rozbudowie

Uruchomienie mocy produkcyjnych zgodnie z harmonogramem

- Praca pełną parą w systemie trzymianowym
- Inwestycje w zakładzie o wartości około 200 mln euro
- Produkcja obejmuje całe portfolio samochodów ciężarowych MAN (serie lekkie, średnie i ciężkie oraz MAN Individual) przy zachowaniu najwyższej jakości „Made in Poland”

Zaledwie po 16 miesiącach od wmurowania kamienia węgielnego firma MAN z powodzeniem zakończyła rozbudowę swojego zakładu w Niepołomicach. Produkcja samochodów ciężarowych odbywa się w systemie trzymianowym i będzie się zwiększać do końca roku. Firma MAN zainwestowała w rozbudowę polskiego zakładu produkcyjnego około 200 milionów euro. Zakład został powiększony o około jedną trzecią swojej dotychczasowej powierzchni i zajmuje obecnie 41 hektarów – niemal tyle, co 60 boisk piłkarskich. Wcześniej produkowano tu tylko ciężkie samochody ciężarowe, lecz od teraz zakład będzie wytwarzał także pojazdy lekkie i średnie. Po przebudowie z linii montażowej w Niepołomicach będzie zjeżdżać około 300 pojazdów i kabin dziennie w systemie trzymianowym, a zatem trzykrotnie więcej niż dotychczas. Ponadto wybudowano nową ciepłownię na pelet, która z kolei wnosi swój wkład w planowaną neutralność zakładu w zakresie emisji CO₂.

Podczas ceremonii otwarcia z udziałem polityków, władz lokalnych i innych zaproszonych gości Alexander Vlaskamp, prezes zarządu MAN Truck & Bus SE, powiedział: *Rozbudowa zakładu jest kluczowym elementem transformacji firmy MAN. Głęboko zrestrukturyzowaliśmy naszą sieć produkcyjną. Dzięki temu jesteśmy znacznie bardziej konkurencyjni w tych trudnych czasach.*

Wraz z rozbudową utworzono około 1 500 nowych miejsc pracy. Obecnie w zakładzie pracuje łącznie ponad 2 600 pracowników – trzykrotnie więcej niż przed rozbudową. Oznacza to, że 15 lat po otwarciu najmłodszy zakład w sieci produkcji samochodów ciężarowych może kontynuować swoją historię sukcesu jako wydajny zakład produkcyjny i najlepszy pracodawca.

Niepołomice to zakład o wysokiej efektywności i wysokich kwalifikacjach. Jest tu montowanych około dwóch trzecich

wszystkich ciężarówek MAN i kabin pojazdów ciężarowych o najwyższej jakości. Ponadto, dzięki zmodyfikowanym ciężarówkom, oferujemy pojazdy indywidualnie dostosowane do potrzeb naszych klientów – mówi szef produkcji MAN Michael Kobriger.

W ramach rozbudowy powstała hala o powierzchni 32 000 metrów kwadratowych przeznaczona do produkcji kabin oraz hala o powierzchni 10 000 metrów kwadratowych przeznaczona na Centrum Modyfikacji Ciężarówek i montaż certyfikaty, a odbiory zostały pomyślnie zakończone. Intensywne szkolenia nowych pracowników w zakresie systemów i narzędzi odbyły się w zakładzie w Monachium, co zapewni jednolite standardy w sieci produkcyjnej.

Dzięki przejęciu lekkich i średnich serii krakowski zakład MAN nadal jest w stanie oferować pełną gamę samochodów ciężarowych w najwyższej jakości. Ponadto w przypadku pojazdów ciężkich Niepołomice pełnią rolę zakładu równoważącego możliwości produkcji dla zakładu głównego w Monachium, gdzie potrzebne jest miejsce na mieszaną produkcję konwencjonalnych i akumulatorowo-elektrycznych pojazdów ciężarowych. Monachium jest obecnie w trakcie przebudowy pod kątem elektryfikacji. Już w przyszłym roku rozpocznie się tam seryjna produkcja pierwszego MAN eTruck. Niepołomice i Monachium stanowią zatem silny duet partnerski w grupie ciężarówek.

MAN TRUCK & BUS
informacja prasowa

W zgodzie z przyrodą

Maciej Maderak

Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa

W dniach 11-12 maja wspólnie z przedstawicielami biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska wzięliśmy udział w konferencji Cities Talk Nature w Chemnitz organizowanej w ramach projektu Interlace

Dwudniowe spotkanie miało na celu wymianę wiedzy pomiędzy partnerami projektu w obszarze rozwiązań opartych na naturze, pozwalających osiągnąć zieloną transformację w miastach.

Podczas pierwszego dnia poznaliśmy ciekawe przykłady zagospodarowania niewykorzystanych przestrzeni takich jak opuszczone tereny przemysłowe, drogi i parkingi, a także dachy i elewacje budynków. Wszystkie stwarzają wyjątkową okazję do zwiększenia ilości przyrody miejskiej.

Zastępca burmistrza Gminy Niepołomice Adam Twardowski oraz przedstawicielka Instytutu Botaniki PAN Małgorzata Stanek wzięli udział w ceremonii podpisywania listu poparcia, w ramach

którego przedstawiciele miast, gmin i instytucji zewnętrznych dołączają do społeczności #CITESTALKNATURE i zobowiązują się do promowania rozwiązań opartych na przyrodzie na swoim terenie.

Następnie poznaliśmy przykłady najlepszych praktyk dotyczących błękitno-zielonej infrastruktury z Europy i Ameryki Łacińskiej. Metropolię Krakowską i Gminę Niepołomice reprezentowali: Adam Twardowski i Maciej Maderak. Nagrodzone zostały 3 najlepsze przy-

kłady. Na podium znalazła się gmina Niepołomice i jedna z najlepszych dobrych praktyk w zakresie rozwiązań opartych na naturze: Niepołomickie Błonia.

Drugi dzień pozwolił nam oglądać zieloną transformację w mieście Chemnitz oraz testować nową aplikację umożliwiającą planowanie urbanistyczne z wykorzystaniem rozwiązań opartych na naturze (NBS – nature based solution) podczas zorganizowanej wycieczki terenowej.

Piesza Piełgrzymka Krakowska

43.

na Jasną Górę

grupa 3 Niepołomice Wspólnota V

Zapisy:
1 - 5 sierpnia godz. 17.00-19.00

Parafia pw. 10 tysięcy Męczenników w Niepołomicach

Kontakt - ks. Paweł Król tel. 695-581-451

Znajdź nas na

OSZCZĘDZAJ Z POMYSŁEM

Co składa się na Twój rachunek za gaz?

Tym pytaniem rozpoczynamy pierwszą część przewodnika zatytułowanego: „Oszczędzaj z pomysłem”. W jego ramach zaprezentujemy cykl artykułów, dzięki któremu dowiecie się m.in.: jak czytać rachunki za energię, która taryfa będzie dla Was najkorzystniejsza, co właściwie oznaczają klasy efektywności energetycznej i jakie koszty ze sobą niosą, a także czy nie taki net-billing straszny, jak go malują?

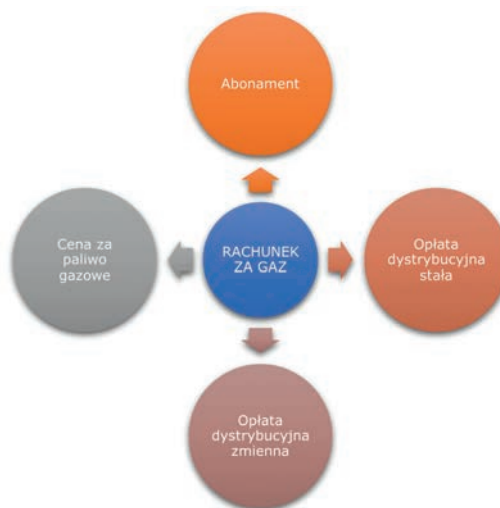
Trzeba uświadomić sobie, że na cenę gazu nie wpływa jedynie jego bieżące zużycie, ale też taryfa wynikająca z tzw. „rocznej ilości umownej”, którą podczas podpisywania umowy z dystrybutorem szacujemy, a w kolejnych latach jest określana na podstawie zużycia z roku poprzedniego. Pod uwagę brany jest również rodzaj użytkowanego gazu oraz częstotliwość odczytu liczników. Co to jest taryfa? Najprościej, jest to cennik stawek sprzedaży gazu. Czy zatem operator sam może narzucić wysokość opłat? Nie. Taryfa tworzona jest zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami i zatwierdzana przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Każdorazowa zmiana taryfy musi zostać uzasadniona i zaakceptowana przez URE.

Do domów i mieszkań w gminie Niepołomice dostarczany jest gaz ziemny wysokometanowy (tzw. gaz E). Jego odbiorcy klasyfikowani są do grup taryfowych oznaczonych literą W. Najprostszym sposobem na sprawdzenie, która grupa będzie dla Ciebie odpowiednia, jest określenie, na jakie cele używany jest gaz w Twoim gospodarstwie domowym.

Jeśli używasz gazu jedynie w kuchence gazowej najpewniej Twoje roczne zużycie nie przekracza 300 m³ – znajdujesz się w grupie W-1.

Korzystasz z gazu w kuchence oraz do podgrzania wody w piecyku gazowym? Twoje zużycie prawdopodobnie mieści się między 300 m³ a 1 200 m³. W tym wypadku trafisz do grupy W-2.

Dla osób wykorzystujących piec gazowy do centralnego ogrzewania zarezerwowana jest grupa W-3. Jej odbiorcy zużywają od 1 200 m³ do 8 000 m³ gazu w ciągu roku.

Co zatem oznaczają cyfry po kropce? Przecież grup taryfowych jest dużo więcej: W-1.1, W-1.2, W-2.1, W-3.6 itd. Jest to liczba odczytów OSD (Operatora Sieci Dystrybucyjnej) w ciągu roku. Jeśli wybierzesz taryfę z literą „T”, zobowiąziesz się do samodzielnego podawania odczytów raz w miesiącu, a OSD skontroluje Twój odczyt raz (w przypadku grup W-1.12T oraz W-2.12T) lub 6 razy w roku (grupa W-3.12T). Zmiana grupy taryfowej może nastąpić tylko raz w trakcie roku umownego na podstawie Twojego pisemnego oświadczenia.

Przejdźmy do meritum. Co oprócz ceny za paliwo gazowe i taryfy wchodzi w skład Twojego rachunku za gaz?

Cena za paliwo gazowe – każdy zużyty przez Ciebie m³ gazu przeliczony jest na kWh energii. Im więcej kWh zużyjesz, tym większy rachunek będziesz musiał zapłacić.

Abonament – miesięczna, zryczałtowana opłata związana z wystawianiem

i dostarczaniem faktur oraz obliczaniem należności. Zależna jest od wybranej grupy taryfowej. Im mniej faktur i odczytów Twojego licznika przeprowadzi OSD, tym mniejszymi kosztami zostaniesz obciążony.

Opłata dystrybucyjna stała – miesięczne opłaty za utrzymanie sieci, a więc jej eksploatację, monitorowanie, naprawy i unowocześnianie. Na jej wysokość nie wpływa zużycie gazu.

Opłata dystrybucyjna zmienna – opłata za dostarczanie gazu o określonych parametrach (zgodnych z zawartą umową). Naliczana jest proporcjonalnie do wielkości zużycia.

Masz wpływ na 3 z 4 składowych Twojego rachunku. Czy jesteś już gotowy na jego optymalizację?

KLAUDIA KOWALCZYK

Ekodoradca, Referat Ochrony Powietrza

Małopolska Tarcza Humanitarna

Paweł Pawłowski

Gmina Niepołomice oraz Fundacja Lepsze Niepołomice otrzymały dotacje z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na pomoc osobom z Ukrainy.

W związku z trwającym kryzysem migracyjnym Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego przyznał dofinansowanie gminom, w których zamieszkuje znaczna liczba uchodźców.

Do niepołomickich szkół uczęszcza obecnie około 170 uczniów i uczennic z Ukrainy. Wszystkie placówki, w których uczą się ukraińskie dzieci, otrzymają sprzęt komputerowy (laptopy i monitory interaktywne). Planowane są również zajęcia wyrównawcze, wycieczki integracyjne i koła zainteresowań. W zajęciach będą uczestniczyły dzieci polskie i ukraińskie. Na ten cel gmina uzyskała dofinansowanie w wysokości 400 tysięcy złotych.

Z kolei fundacja Lepsze Niepołomice otrzymała 70 tysięcy złotych na prowadzenie Ośrodka Koordynacji Pomocy. Od kwietnia w Centrum Organizacji Pozarządowych – Izbie Regionalnej świadczone jest doradztwo dla osób, które od 24.02.2023 r. przybyły do Niepołomic z Ukrainy. Pomoc dotyczy tłumaczeń, wypełniania wszelkiego rodzaju formularzy związanych z otrzymaniem świadczeń i pozwoleń. We współpracy ze szkołami językowymi LINGUS i EDUCATO oraz Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa fundacja prowadzi również lekcje języka polskiego na dwóch poziomach zaawansowania. W zajęciach uczestniczy ponad 50 osób. Od kwietnia w Izbie Regionalnej odbywają się warsztaty teatralne dla dzieci, które prowadzi ukraińska aktorka, Alina Kopiova. W maju i czerwcu planowane są wycieczki po Niepołomicach i Puszczy Niepołomickiej oraz cykl warsztatów dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Projekty wspierane są z inicjatywy REACT-EU finansowanej w reakcji Unii Europejskiej na pandemię COVID-19.

Podaruj ciepło żołnierzowi

Paweł Pawłowski

Na początku maja przeprowadziliśmy zbiórkę wosku i parafiny dla żołnierzy ukraińskich.

Z kawałka papieru, puszki oraz wosku można zrobić świecę okopową. Taka świeca płonie przez kilka godzin. Można się przy niej ogrzać, podgrzać wodę lub posiłek, wysuszyć ubrania. Świece wyrabiane są przez wolontariuszy z Ukrainy, a następnie przekazywane żołnierzom. W kwietniu do Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach zgłosiła się przedstawicielka organizacji pozarządowej wyrabiającej świece okopowe. Poprosiła o pomoc w zorganizowaniu zbiórki wosku. W akcję włączyły się organizacje pozarządowe i okoliczne parafie. W kościołach w Niepołomicach, Podłężu, Staniątkach, Kłaju, Grabiu i Zabierzowie Bocheńskim stanęły pudełka na świece i wosk. Księża przekazali na zbiórkę również stare świece paschalne. Waga jednej takiej świecy to ponad 10 kg! W trakcie kilku dni zebraliśmy 374 kg świec i była to największa liczba spośród wszystkich gmin zaangażowanych w zbiórkę prowadzoną na terenie Małopolski i Podkarpacia. Po raz kolejny niepołomicka społeczność stanęła na wysokości zadania.

Czy palenie drewnem szkodzi?

Paweł Pawłowski

Wiele emocji wywołuje ostatnio palenie drewnem w kominkach. Był to również jeden z tematów szkolenia dla dyrektorów placówek edukacyjnych.

Pod koniec kwietnia w Limanowej odbyło się dwudniowe szkolenie dotyczące smogu. Wzięli w nim udział dyrektorzy przedszkoli, szkół oraz Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego w Niepołomicach. Jednym z tematów, przedstawionym przez Magdalenę Cygan z Polskiego Alarmu Smogowego, było stosowanie drewna do ogrzewania domów. Okazuje się, że drewno wcale nie jest „ekologicznym” opałem. Pył emitowany przy spalaniu biomasy jest zwykle drobniejszy niż pył powstający przy spalaniu węgla. To ważne, bo przecięt im mniejsze cząstki pyłu, tym groźniejsze dla naszego zdrowia. Cząsteczki dymu ze spalania drewna podczas oddychania mogą docierać aż do pęcherzyków płucnych. Stamtąd są rozprowadzane przez krew po całym organizmie, powodując ryzyko wystąpienia objawów chorobowych. Drobne pyły mogą zaostrzyć objawy astmy lub wywołać ataki tej choroby. Mogą również powodować ataki serca, udary, zaburzenia rytmu serca i niewydolność serca, szczególnie u osób, które są już zagrożone tymi stanami. A co takiego jest w dymie ze spalania drewna? Oprócz drobnych cząstek pyłu zawieszonych – rakotwórczy benzo[a]piren, benzen, toluen oraz około 200 toksycznych związków chemicznych. Dym ze spalania drewna może mieć wpływ na każdego, ale badania pokazują, że najbardziej szkodliwy jest dla osób poniżej 18 roku życia oraz osób starszych.

Uczestnicy spotkania dowiedzieli się również, jakie działania prowadzi Niepołomicki Alarm Smogowy. W spotkaniu uczestniczyły również ekodradczynie z Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach. Przekazały m.in. informacje o dotacjach na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne.

Spotkanie finansowane było ze środków Clean Air Fund.

Dofinansowania do likwidacji azbestu

Anna Karasińska

Podobnie jak w poprzednich latach, również w 2023 roku Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach dofinansowuje odbiór, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest.

W bieżącym roku kalendarzowym wysokość dofinansowania dla mieszkańca naszej gminy nie ulega zmianie – w dalszym ciągu wynosić będzie 90% całkowitych kosztów. Środki finansowe na pokrycie tych kosztów pochodzą z budżetu gminy Niepołomice. Pozostałe 10% ponosić będzie sam mieszkaniec.

Informacje dotyczące postępowania z azbestem, regulamin jak również wniosek dostępne są na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Niepołomice.

<https://bip.malopolska.pl/umigniepolomice,a,187383,wnioseko-dofinansowanie-odbioru-odpadow-azbestowo-cementowych-i-regulamin-przeznaczenia-srodkow.html>

Termin składania wniosków mija 31 lipca 2023 r.

Zapraszamy do punktu informacyjno – doradczego dla osób z Ukrainy

Bezpłatna pomoc w zakresie:

- doradztwo odnośnie dostępnych świadczeń finansowych i medycznych, uzyskiwaniu PESEL, karty pobytu, konta bankowego, profilu zaufanego, aplikacji mObywatel, rozliczenia PIT,
- pomoc w wypełnianiu wniosków i formularzy,
- pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych do pracy,
- doradztwo na temat lokalnego rynku pracy, zdrowotnej pomocy specjalistycznej i psychologicznej, oferty edukacyjnej i kulturalnej dla dzieci i dorosłych, oferty opieki dla dzieci i osób zależnych.

Zapraszamy we wtorki i piątki
w godzinach **16:00 – 18:00**

Niepołomice, ul. Zamkowa 5a (Izba Regionalna)

Lepsze
Niepołomice

telefon: **739 233 999** | adres email: okp@lepszeniepolomice.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Запрошуємо до інформаційно-консультаційного пункту для людей з України

Безкоштовна допомога з:

- консультації щодо наявних фінансових та медичних послуг, отримання PESEL, карти побиту, банківського рахунку, довіреного профілю, додатку mObywatel, розрахунку PIT,
- допомога в заповненні заявок і форм,
- допомога в підготовці заявочних документів на роботу,
- консультації щодо місцевого ринку праці, спеціалізована та психологічна допомога у сфері охорони здоров'я, освітня та культурна пропозиція для дітей та дорослих, пропозиція по догляду за дітьми та особами, які перебувають на утриманні.

Запрошуємо по вівторках і п'ятницях
з 16:00 до 18:00

Неполіміце, Вул. Замкова 5а (Регіональна палата)

Lepsze
Niepołomice

тел.: 739 233 999 | адреса електронної пошти: okp@lepszeniepolomice.pl

Majówki z Niepołomiczanami

W maju Niepołomiczanie występowali jako muzyczna oprawa tradycyjnych majówek

Maj w Kościele katolickim jest czasem szczególnie poświęconym czci Matki Bożej. Nabożeństwa majowe, zwane potocznie majówkami, mają już wielowiekową tradycję.

W Polsce pierwsze odnotowane nabożeństwa majowe zostały wprowadzone w 1838 r. przez jezuitów w Tarnopolu. W połowie XIX w. majówki odprawiane już były w wielu miastach, m.in. w Warszawie, Krakowie, Toruniu, Nowym Sączu czy Lwowie.

Jednak wspólna modlitwa i śpiewanie pieśni maryjnych przy przydrożnych kapliczkach rozpropagowane zostało dopiero w latach 70. XIX wieku i na stałe wpisało się w krajobraz Polski. Jego centralną częścią jest odnawiana lub śpiewana Litania loretańska.

I w tym miejscu należy wspomnieć, że ze względu na jej popularność często modlący się dodawali do niej własne wezwania, dlatego w 1631 r. Święta Kongregacja Obrzędów zakazała dokonywania w tekście samowolnych zmian. W Polsce litania ma jedno wezwanie więcej. Jest nim wezwanie „Królowo Polski”, które zostało wprowadzone przez Stolicę Apostolską po zatwierdzeniu Uroczystości Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski. Podczas majówki modlący się odmawiają również modlitwę *Pod Twoją Obronę*. Nabożeństwa majowe przy kapliczkach kultywowane są również w Niepołomicach.

Po raz pierwszy w swojej historii zespół Niepołomiczanie został zaproszony do uczestniczenia, a tym samym do muzycznej oprawy majówki. Po południu 5 maja przy ulicy Portowej pod kapliczką Matki Bożej zebrał się w większości mieszkańcy Pasternika, jednego z rejonów niepołomiczkiej parafii. Przybył również jej proboszcz ks. Stanisław Mika. Popłynęła wspólna modlitwa i pieśni maryjne. Szczególnej wymowy, podkreślającej przywiązanie do tradycji, nabrały kolorowe ludowe stroje, w których wystąpili Niepołomiczanie.

Piękna słoneczna pogoda, bliskość natury obfitującej w odcienie zieleni pozwoliła uczestnikom jeszcze pełniej przeżyć duchowo to modlitewne nabożeństwo. Cóż powiedzieć, kiedy uczestniczy się w modlitwie, tkwiącej w wielowiekowej tradycji... To doświadczenie niezwykle

i by je docenić, trzeba je z pewnością przeżyć osobiście. Dodam... doświadczenie godne polecenia.

Po majówce zespół został wspaniale ugoszczony pod dachem domu państwa Sendorków. Maj obitował w zaproszenia kierowane do zespołu, spłynęły one bowiem jeszcze od mieszkańców z Podłęża, z niepołomiczkiej parafii, w tym z osiedli Boryczów, Piaski, a także od Elżbiety Graboś, właścicielki skansenu Apolonia w Zakrzowie. Dziękujemy gospodarzom miejsc

nabożeństw, w sposób szczególnie księdzu prałatowi Stanisławowi, a także wszystkim uczestniczącym za ich obecność, wspólną modlitwę i okazaną serdeczność.

Warsztaty wokalne i występy zespołu Niepołomiczanie realizowane są przy wsparciu finansowym gminy Niepołomicce.

JANUSZ ROJEK
Zespół Niepołomiczanie

Jaskiniowcy w Staniątkach

Ewelina Sosulka
Stowarzyszenie „Pomoc Bliźniemu”

23 kwietnia jaskiniowcy opanowali Dom Pełen Kultury i tereny do niego przyległe. Ponad pięćdziesięciu żądnych przygód młodych odkrywców pod wodzą Anety Kurak zamieniło się w prehistoryczne plemiona, by spotkać się w epoce kamienia łupanego

Dziesiątki tysięcy lat nie przeszkodziły nam w ekscytującej podróży do minionej ery.

Pytań, było wiele... Czy mamuty miały stajnię? Malowali pędzlem czy wałkiem? I dlaczego nie robili zakupów w markecie? Na szczęście, dzięki skru-

pulatnie przygotowanym warsztatom, mogliśmy w interesujący sposób odpowiedzieć na te i wiele innych nurtujących dzieci pytań.

Jaskiniowcy wykonali naszyjniki z kości, tropili zwierzęta, rzucali dzidą, a także grali w kamienne kręgle. Poznali

również pierwsze dzieła sztuki w historii ludzkości – malowanie ściennie, które schematycznie mogli przenieść na jaskinie i papier, rysując węglem. Usłyszeli o tym, skąd się wziął ogień i jak zdobywano pożywienie. Sadzili również rośliny, robili bronie, maczugi i przedmioty codziennego użytku.

Szczególne podziękowania kierujemy do wszystkich osób, które zaangażowały się w przygotowanie wydarzenia.

Organizatorem warsztatów było Stowarzyszenie „Pomoc Bliźniemu”.

Reportaż fotograficzny przygotowała Dominika Sowa.

No i posiane!

Joanna Bajer

nauczyciel w ZSP w Suchorabie

17 kwietnia 2023 r. na terenie firmy MAN Trucks Niepołomice miała miejsce nietypowa proekologiczna akcja wysiewania łąki kwietnej, która będzie cieszyć nie tylko oczy pracowników firmy MAN, ale i owady

Wysiewaniu łąki towarzyszyły warsztaty dla najmłodszych uczniów z klas 1-3 z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Suchorabie. Dzieci przyjechały na specjalne zaproszenie dyrektora zakładu Richarda Slovaka, który wraz z managerem HR powitał je na warsztatach.

W ten kwietny i proekologiczny trend wpisuje się propozycja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które zwracając się do działających na terenie całego kraju szkół i przedszkoli, zachęca do udziału w akcji pod hasłem *Zasiej z nami łąkę kwietną*.

Podczas zajęć dzieci uczyły się rozpoznawać kwiaty po nasionach, poznały korzyści, jakie daje łąka owadom oraz małym zwierzętom, a także dowiedziały się, dlaczego sadzenie kwiatów jest aż tak bardzo pożyteczne. Wykładowca przekazał wiele ciekawostek o roślinach oraz ich właściwościach leczniczych.

Następnie dzieci własnoręcznie skomponowały nano łączkę z nasion kwiatów oraz przygotowały tzw. bombę kwiatową. Zasadzone, a później dobrze wysuszone kule z ziemi i nasion będą gotowe do wysiania w przyszłości. Na

tym jednak się nie skończyło. Po krótkim przeszkoleniu dzieci udały się na przygotowany teren, aby własnoręcznie – pod okiem specjalisty – wysiać łąkę, która za kilka tygodni pokryje się kolorowymi kwiatami.

Skąd pomysł na łąkę?

Łąki kwietne wysiane na terenie firmy MAN wpasowują się w ogólnopolskie trendy projektowania zieleni. Pomagają zmienić zwyczajne trawniki w kolorowe przestrzenie. Są istotnym elementem środowiska – zapobiegają tworzeniu się wysp ciepłych w centrum miast oraz wspierają ginące zapylacze. Latem tworzą dla nich przestrzeń do życia, żywienia się nektarem oraz rozmnażania. Zimą natomiast dają schronienie owadom i małym zwierzętom.

Akcja wysiewania łąki sprawiła dzieciom wiele radości, a efekty ich pracy z pewnością wpiszą się w piękny i kolorowy krajobraz rozrastającej się firmy MAN.

Tydzień Mody

Ewa Wiek

nauczyciel matematyki w ZSP w Zakrzowie

W dniach 8-12 maja 2023 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zakrzowie odbył się Tydzień Mody

W tym czasie cała szkoła zmieniała się w prawdziwą rewię mody! Głównym celem było wywołanie uśmiechu u siebie, ale i u innych osób. Akcja zintegrowała całą naszą społeczność, a codzienne pomysły na stylizacje zachwyciły swą kreatywnością.

Każdego dnia obowiązywał inny strój. W poniedziałek był dzień w klapkach

i okularach, wtorek – lata 80., środa – w dresach, czwartek – Francja elegancja. Inicjatywa zakończyła się piątkiem przebraniem się za swojego idola.

Jesteśmy pod wrażeniem przygotowanych stylizacji oraz dodatków, a wszystkim osobom biorącym czynny udział gratulujemy i dziękujemy.

Gmina w Krainie Dobrych Manier

Magdalena Macańska, Agnieszka Jaglarz
nauczycielki PS Podłęże

Czwartkowy poranek 20 kwietnia w Przedszkolu Samorządowym im. św. Kingi w Podłężu rozpoczął się gorliwymi, ostatnimi już przygotowaniem do XXI Gminnego Konkursu Recytatorskiego pt. W Krainie Dobrych Manier pod patronatem Burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice

Organizatorki konkursu – Agnieszka Jaglarz oraz Magdalena Macańska – o godzinie 10.00 w sali DK Siedlisko oczekiwały przybywających z 5 zaproszonych przedszkoli gości – dzieci, ich rodziców, zaprzyjaźnionych nauczycieli oraz niezawodnego jury: Wiesława Bobowskiego – dyrektora Wydziału Edukacji, Justyny Zak – kierownika Publicznej Biblioteki w Podłężu, Małgorzaty Łobody – przewodniczącej Rady Rodziców oraz Pauliny Szelerewicz-Gładysz – przedstawicielki Stowarzyszenia i Domu Kultury Siedlisko.

Jedenastu uczestników z sześciu przedszkoli z gminy (Przedszkola Sa-

morządowego w Woli Batorskiej, Przedszkola Samorządowego z Oddziałami Integracyjnymi w Zabierzowie Bocheńskim, Przedszkola Samorządowego nr w Niepołomicach, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Niepołomicach, Niepublicznego Przedszkola Sióstr Służebniczek w Staniątkach oraz Przedszkola Samorządowego w Podłężu) prezentowało swoje zdolności recytatorskie w dwóch kategoriach 3 i 4-latków oraz 5 i 6-latków, deklamując wiersze o tematyce szeroko pojętego *savoir vivre'u*, dobrych manier i wychowania. Dzieci bez większych trudności podbiły serca jury, które z uwagą i radością przysłu-

chiwało się znanym wierszom, takim jak m.in.: *Kwoka* Jana Brzechwy, *Zwroty grzecznościowe* Teresy Rutkowskiej-Wojciechowskiej czy *Piękne zwyczaje* Czesława Janczarskiego. Laureaci zostali wyłonieni w drodze głosowania według kryteriów oceny uwzględniających dobór utworu, opanowanie pamięciowe tekstu, interpretację wiersza, dykcję oraz ogólny wyraz artystyczny (naturalność wypowiedzi, ewentualne rekwizyty, strój). Przyznano I, II oraz III miejsce w kategorii 3 i 4-latków, *ex aequo* I miejsce, II oraz III w kategorii 5 i 6-latków.

Wszyscy uczestnicy zostali docenieni nagrodami książkowymi, otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz zestawy klocków dla swoich przedszkoli. Jury wręczono róże, a nauczycielom podziękowania za trud włożony w przygotowanie małych artystów do tak ważnej kompetycji, która kształtuje nie tylko pewność siebie, ćwiczy pamięć, ale przede wszystkim uczy kultury żywego słowa.

Śladami Marcina Kromera, czyli „Świetliki” na bieckim szlaku

Ewa Widła

nauczycielka w SPZOI w Zabierzowie Bocheńskim

W dniach 21–23.04.2023 r. odbył się II Wojewódzki Rajd Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych Dzień Ziemi, w którym uczestniczyły „Świetliki” ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi im. S. Żeromskiego w Zabierzowie Bocheńskim

Uczennice korzystające na co dzień z oferty zajęć świetlicowych wyruszyły na weekendową wyprawę, by odkrywać piękno Biecza i jego okolic. Rodzinne miasto Marcina Kromera – sekretarza trzech królów Polski, historyka, geografę, dyplomata, muzykologa – przywitało uczestników Rajdu piękną słoneczną pogodą.

W sobotni poranek „Świetliki” rozpoczęły swą wędrowkę, dzięki której odkryły kulturowe, historyczne i przyrodnicze walory ziemi bieckiej. Pierwszym punktem na trasie wędrowki była Kromerówka – renesansowa kamienica, w której urodził się Marcin Kromer. Następnie uczestnicy Rajdu skierowali swe kroki ku Kolegiacie Bożego Ciała będącej późnogotyckim zabytkiem architektury sakralnej. Wielką atrakcją stanowiło podziwianie malowniczej pa-

noramy doliny Ropy, Beskidu Niskiego oraz przyległego Pogórza Karpackiego. Jednak by móc nacieszyć się tymi niezwykłymi widokami, należało wspiąć się po drewnianych schodach Wieży Ratuszowej na platformę widokową umieszczoną pod kopułą zabytkowej budowli. Uczennice bez trudu podołały wyzwaniu. Po uczcie dla oczu nadszedł czas na... pyszne lody w jednej z cukierni znajdujących się w rynku. Pokrzepione słodkościami uczestniczki podążyły za przewodnikiem, który oprowadził grupę po średniowiecznych fortyfikacjach obronnych Biecza spełniających ówczesnie strategiczną rolę na południowych rubieżach naszego państwa. Ostatnim punktem zwiedzania miasta był Dom z Basztą – miejsce niezwykle, będące rekonstrukcją dawnej apteki. Przenosi on zwiedzających w cza-

sy, gdy osobliwości przyrodnicze nadawały aptekom magii i tajemniczości. Ich przykładem jest m.in. skóra krokodyla znajdująca się na jednej ze ścian.

Po opuszczeniu Biecza uczestnicy Rajdu wyruszyli Szlakiem Architektury Drewnianej na pieszą wędrowkę ku Binarowej, gdzie zwiedzili kościół Św. Michała Archanioła. Świątynia ta wyróżnia się wspaniałą polichromią oraz gotyckimi rzeźbami. W 2003 r. wpisano ją na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Dzień pełen niezapomnianych wrażeń zakończył się prezentacją inscenizacji przygotowanych przez poszczególne grupy rajdowe. Przedstawienia dotyczyły wybitnego mieszkańca Biecza, a ich temat brzmiał: *Dysputy poważne o odkryciach Ziemi – czyli jak to Kopernik z Kromerem odkrywali świat*. W niedzielne przedpołudnie nastąpiło podsumowanie Rajdu. „Świetliki”, doskonale przygotowane do zmagania dzięki pani Ewie Ogórek, nauczycielce w szkolnej świetlicy, zajęły I miejsce w swojej kategorii wiekowej. Przywiozły z wyprawy piękne wspomnienia oraz puchar będący dowodem ich zaangażowania i kreatywności.

Podnoszenie jakości edukacji

Magdalena Kulka

nauczyciel w SSP Niepołomice-Jazy

Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder bierze udział w realizacji projektu współfinansowanego w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+ Getting Heads Together. Grupa nauczycieli od dwóch lat aktywnie włącza się w działania projektowe. Wspólnie z partnerami z Anglii (University of Gloucestershire oraz Farmor's School), Grecji (University of Thessaly oraz Platon School), Litwy (Szkoła Pasvalys Lévens) i Turcji (zespół szkół Elazığ Doga Anadolu Lisesi) tworzy program rozwojowy dla szkolnych liderów, którego celem jest stymulowanie rozwoju osobistego oraz podnoszenie kompetencji w zakresie rozwiązywania problemów złożonych, które są częścią każdej placówki oświatowej.

Budowany jest nowy model rozwoju przywództwa w szkole, który ma pomóc

liderom placówek lepiej przygotować się do radzenia sobie ze złożonością i rodzajem problemów, za które są odpowiedzialni. Projekt jest okazją do połączenia wiedzy z różnych dziedzin oraz zastosowania jej w praktyce; jest to także okazja do wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk. Każdy z krajów partnerskich ma swoją rolę w projekcie. Zadaniem SSP jest szeroko rozumiany pilotaż programu, testowanie i wdrażanie wypracowanych rozwiązań.

Przez cały okres programu partnerzy regularnie współpracują ze sobą. Międzynarodowe spotkania projektowe odbywają się w formie on-line oraz stacjonarnie podczas roboczych spotkań wyjazdowych. Spotkania koordynatorów projektu z instytucji partnerskich służą zarządzaniu, uzgadnianiu realizacji kolejnych etapów,

monitorowaniu i ewaluacji oraz wymianie informacji na temat dotychczas zrealizowanych działań i rezultatów. Do tej pory odbyły się dwa wyjazdowe spotkania robocze – w Anglii oraz na Litwie.

W czerwcu zeszłego roku dwie przedstawicielki szkoły miały oka-

zję wziąć udział w spotkaniu roboczym w Cheltenham (Anglia). Wydarzenie miało miejsce na Uniwersytecie Gloucestershire, którego pracownicy są liderami projektu. Przez dwa dni uczestnicy opracowywali oraz dokonywali przeglądu tworzonych modeli, uwzględniając społeczne, polityczne, ekonomiczne oraz kulturowe różnice danego kraju. Opracowywali także materiały do autorefleksji dla liderów szkół, tak aby możliwe było rejestrowanie postępów oraz planowali następane działania. Odbyła się także wizyta w Farmor's School, średniej szkole w Gloucestershire.

W marcu tego roku spotkanie robocze z udziałem nauczycieli Szkoły Sue Ryder miało miejsce w szkole podstawowej Pasvalio Levens Pagrindine Mokykla (Poswol na Litwie). Partnerzy rozmawiali o kluczowych działaniach podjętych w ramach współpracy. Analizowali mocne strony programu oraz wyzwania, z którymi należy się zmierzyć.

Oba wydarzenia były okazją do wzbogacenia kompetencji zawodowych. Poza korzyściami wynikającymi z tematu samego projektu, dużą wartość miało także poznanie warunków pracy w szkołach partnerskich oraz poznanie środowiska lokalnego i jego relacji ze szkołą. Obserwacja taka sprzyja analizowaniu, łączeniu i ewaluacji działań swoich i innych, co wpływa na podnoszenie jakości edukacji.

Książkodzielnia przy Przystani

Jolanta Bryk-Barczyk

Placówka Przystań

Ideą inicjatywy Książkodzielnia przy Placówce Przystań, ul. Partyzantów 22 w Niepołomicach, jest dzielenie się radością czytania, ale też propagowanie czytelnictwa wśród dzieci

W ogólnodostępnej budce (wykonanej przez niezawodną ekipę Marcina Ścigalskiego) można wybrać książkę, zabrać do domu, przeczytać, oddać z powrotem, ale też przynieść własną książkę.

Każda książka posiada dedykację od Przystani o treści:

Cieszymy się, że zainteresowałaś/eś się Książkodzielnią! Weź książkę ze sobą, przeczytaj i przekaz ją do przeczytania innym lub oddaj ją do Książkodzielnia dla kolejnych czytelników. Jeśli chcesz, podziel się w ten sposób swoimi książkami.

Dzielenie się myślami może być dzieleniem się dobrem.

Pozdrawiamy Przystań.

Rozpoczynamy od książek dla dzieci, ale mamy nadzieję, że młodzież i dorośli także włączą się w akcję dzielenia się książkami. Więc mamy apel i prośbę:

Jeśli posiadasz przeczytaną książkę, z którą bez żalu możesz się rozstać, to właśnie to jest miejsce, gdzie możesz się nią podzielić jak uśmiechem. Być może dzięki Twojej książce ktoś rozpocznie swoją przygodę czytelniczą...

Tydzień dla Ziemi

Święto Dnia Ziemi, które przypada corocznie na 22 kwietnia, w wielu krajach wiąże się z organizacją akcji o charakterze ekologicznym, których celem jest promowanie i kształtowanie właściwych postaw związanych z ochroną najbliższego środowiska przyrodniczego

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zakrzowie również włączył się w obchody tego ważnego dla naszego globu święta, organizując Tydzień dla Ziemi.

Przez cały tydzień dzieci ze wszystkich grup przedszkolnych brały udział w aktywnościach, mających na celu poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń dla przyrody wynikających ze zmian klimatycznych, rozwoju cywilizacji oraz codziennej działalności człowieka, ale przede wszystkim – usystematyzowanie wiadomości dotyczących sposobów redukcji niekorzystnego wpływu na przyrodę. Tydzień dla Ziemi był świetną okazją, aby przypomnieć i uświadomić – nie tylko dzieciom – że o planetę należy dbać każdego dnia. Od najmłodszych lat warto zaszczepiać proekologiczne postawy, aby zgodnie ze słowami piosenki, którą dzielnie śpiewały nasze przedszkolaki, kształtować świadomość, że „cały świat jest w naszych rękach, właśnie o tym ta piosenka. Możesz dbać o cały świat, chociaż masz niewiele lat”.

Uczniowie klas I-III wzięli udział w zajęciach edukacyjnych w Centrum Edukacji Przyrodniczej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Przewodnik w trakcie zajęć pt. *Niesamowity świat zwierząt* opowiedział naszym wychowankom o życiu zwierząt pod kątem ich funkcjonowania w wybranych ekosystemach. Przekazywał wiedzę o pochodzeniu ewolucyjnym człowieka jako gatunku, jego pozycji w świecie zwierząt oraz wpływie na środowisko przyrodnicze i bioróżnorodność. W drugiej części wycieczki uczniowie zobaczyli strefę geologiczną obejmującą między innymi: historię życia na Ziemi od pojawienia się żywych organizmów, przez wielkie wymierania i zlodowacenia, aż po czasy współczesne.

Klasy IV i V odwiedziły krakowskie zoo oraz zielone płuca Krakowa – czyli Las Wolski. Podczas tej eskapady towarzyszył uczniom edukator, który zwracał uwagę na biologię, liczebność i rozmieszczenie, przystosowanie zwierząt do życia w różnych środowiskach

w Polsce. Z kolei leśnik zapoznał ich z antropogenicznymi zagrożeniami lasu, miejscami bytowania dzikich zwierząt oraz innymi ciekawostkami przyrodniczymi w postaci egzotycznych bądź mało znanych gatunków.

Podczas „Tygodnia dla Ziemi” w klasach I–VIII ogłoszono konkurs na Eko-ROBOTA, którego należało wykonać z odpadów mogących służyć ponownie do produkcji nowych towarów. Uczniowie klas VIII przygotowali makiety map parków narodowych, które wraz z robotami przyszłości stworzyły ekologiczną wystawę promującą metody i formy ochrony przyrody w Polsce.

Społeczność szkoły podstawowej i przedszkola uczestniczyła w wiosennym

sprzątaniu okolic szkoły i ulic Zakrzowa, włączając się tym samym w akcje: Sprzątamy dla Polski, Posprzątamy w naszej Gminie, Nie śmiećmy – Sprzątamy.

Zwieńczeniem naszej tygodniowej akcji ekologicznej było spotkanie z niesamowitym gościem – podróżnikiem z grupy podróżniczej Trzask, który przyjechał do nas z wiedzą oraz opowieściami dotyczącymi życia, a także fauny i flory Amazonii – regionu geograficznego położonego w Ameryce Południowej, którego walory przyrodnicze pozostają nadal w większości terenów w naturalnej postaci, dzięki czemu człowiek wciąż może podziwiać lasy deszczowe oraz największy

i najbogatszy gatunkowo obszar na planecie.

Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za stan środowiska w przyszłości. Budzenie wśród uczniów i dzieci przedszkolnych poczucia troski i szacunku do przyrody było, jest i będzie naszym celem.

Społeczność Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Zakrzowie pokazała, że w jej szeregach znajdują się prawdziwi przyjaciele przyrody, którzy chcą i potrafią dbać o najbliższe środowisko przyrodnicze.

**KATARZYNA KUCEMBA-HADZIK,
ELŻBIETA SEWIOŁŁO, MARZENA MIGDAŁ,
PAULINA KWIECIŃSKA**
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zakrzowie

Policjanci z wizytą u uczniów

Klaudia Gajos

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Stefana Żeromskiego w Zabierzowie Bocheńskim

24 kwietnia policjanci z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie odwiedzili uczniów Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Zabierzowie Bocheńskim. Kluczową ideą spotkania było promowanie bezpiecznych zachowań oraz kształtowanie pozytywnego obrazu policjanta jako osoby, do której uczniowie bez chwili zawahania mogą zwrócić się o pomoc, gdy będzie taka potrzeba

Podczas prelekcji skupiono się na zagrożeniach, jakie można napotkać w drodze do i ze szkoły. Omówiono korzystanie z elementów odblaskowych. Uczniowie zaprezentowali się w kamizelkach odblaskowych i wykazali znajomość tematyki.

W dalszej części zajęć policjanci zademonstrowali obrazowo numer alarmowy 112, aby wszystkim łatwiej było go zapamiętać. Omówiono, w jakich okolicznościach należy go używać. Rozmawiano także o odpowiednim zachowaniu podczas kontaktu z osobą obcą, a także agresywnym psem. Uczniowie uczyli się charakterystycznej pozycji ochronnej „na żółwia” w razie potencjalnego ataku psa. Oprócz wysłuchania prelekcji, uczestnicy mogli także wykonać odcisk linii papilarnych dłoni, a także tatuaż z pieczętką ze smokiem policyjnym. Dla wszystkich przygotowano materiały profilaktyczne w postaci odblasków, ulotek i książeczek edukacyjnych, malowanek i krzyżówek policyjnych, naklejek, tabliczek mnożenia, planów lekcji.

W zajęciach uczestniczył Inspektor Wawelek – maskotka małopolskiej Policji, który wywołał pozytywne reakcje wśród uczniów.

Wielką niespodzianką dla uczniów na sam koniec akcji były spotkania każdej klasy z przewodnikiem psa służbowego, który opowiadał o swojej pracy oraz wyjaśniał kwestie dotyczące kontaktu z nieznanym sobie zwierzęciem.

Dzieci miały też okazję zobaczyć policyjne radiowozy, usłyszeć sygnały dźwiękowe oraz wykonać pamiątkowe fotografie.

Ogólnopolski Konkurs Poetycki *Astronomiczna liryka* rozstrzygnięty

Katarzyna Kołodziej

W lutym Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne w Niepołomicach ogłosiło po raz trzeci Ogólnopolski Konkurs Poetycki „Astronomiczna liryka”. Zadaniem uczestników było napisanie utworu lirycznego o tematyce astronomicznej. I choć było to dość duże wyzwanie, to otrzymaliśmy przepiękne wiersze. Jury konkursowe, zgodnie z regulaminem, mogło nagrodzić tylko 4 utwory, po jednym w każdej kategorii wiekowej, czyli 10+, 15+, 25+ i 65+.

Z przyjemnością informujemy, że zwycięzcami III Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego *Astronomiczna liryka* zostali: **Krzysztof Kilański** *Krótką historią długiego czekania*, **Arkadiusz Stosur** *Podglądanie nieba wieczorne*, **Natalia Wierzb** *Kosmoamor*, **Anna Makwińska** *Mleko z Kosmosu*

Serdecznie gratulujemy nie tylko zwycięzcom, ale wszystkim autorom wierszy.

Sukces w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym

Marzena Malarz

Kacper Lach – uczeń klasy VIIIa Szkoły Podstawowej im. św. Jana Bosko w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zakrzowie uhonorowany został nagrodą Grand Prix w IX Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Świat wokół mnie”. Konkurs zorganizowany przez Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu, przeznaczony był dla uczniów klas siódmych i ósmych. Zaproponowana tematyka cieszyła się dużym zainteresowaniem młodzieży – nadeszło 153 prace w kategoriach: malarstwo, rysunek, fotografia i grafika z 44 szkół i placówek. Tym bardziej cieszy sukces Kacpra, któremu cała szkolna społeczność składa serdeczne gratulacje, życząc jednocześnie rozwoju niewątpliwego talentu w przyszłości.

Najciekawszy głos radiowy

Joanna Bajer

Alicja Gajewska – uczennica III klasy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Suchorabie zdobyła wyróżnienie w konkursie na najciekawszy głos radiowy.

3 marca w Domu Kultury w Inwałdzie odbyła się uroczysta gala laureatów II Ogólnopolskiego Konkursu Radiowego dla dzieci i młodzieży na najciekawszy głos radiowy HALO, HALO... TU RADIO! I właśnie tam, w towarzystwie rodziców i wychowawczynie, wybrała się uczennica klasy III Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Suchorabie, która w tych zmaganiach otrzymała wyróżnienie.

Organizatorem konkursu było Centrum Kultury i Wypoczynku w Andrychowcu – WDK w Inwałdzie, a współorganizatorami Radio Andrychów i Nowiny Andrychowskie. Galę radiową poprowadził Rober Fraś – dziennikarz i radiowiec pracujący na co dzień w Radio Andrychów.

Na konkurs nadeszło 90 nagrań tekstów. Tematem tegorocznej edycji była „miłość”. Uczestnicy konkursu mieli za zadanie wybrać fragment tekstu literackiego, zinterpretować go głosowo, nagrać i wystąpić do oceny. Jury wybrało najciekawsze realizacje z uwzględnieniem wieku uczestników (podział na cztery grupy wiekowe).

Uczennica z Suchoraby laureatką ogólnopolskiego konkursu

Joanna Bajer

Alicja Gajewska z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Suchorabie zajęła swoim wierszem trzecie miejsce w konkursie *Jestem Dumny! Jestem Polakiem!*

Fundacja Surge Polska od kilku lat aktywnie angażuje się w uczestnictwo i organizację lokalnych i ogólnopolskich obchodów oraz inicjatyw związanych z popularyzacją patriotyzmu. W tym roku zorganizowała Ogólnopolski Konkurs Patriotyczny pod nazwą „Jestem Dumny! Jestem Polakiem!”. Każdy uczestnik mógł zgłosić jedną pracę do wybranej przez siebie kategorii konkursowej. W przypadku Alicji, uczennicy klasy trzeciej szkoły w Suchorabie, był to wiersz, który wyraźnie spodobał się jurorom konkursu. Alicja zajęła III miejsce. Co prawda uczennica nie uczestniczyła w uroczystej gali, która miała miejsce w Warszawie, ale do szkoły dotarła nagroda, którą dyrektor wręczyła Alicji na szkolnym apelu.

Bardzo cieszymy się z sukcesu uczennicy i życzymy dalszych osiągnięć.

ZAPRASZAMY!

2-4
CZERWCA
2023

II MEMORIAŁ OLEGA BADAŁOWA

ZAWODY REGIONALNE
I ZAWODY TOWARZYSKIE
W SKOKACH PRZEZ PRZESZKODY

Osiem medali Niepołomickich Mazorettek

Niepołomickie Mazoretki rozpoczynają pasmo prezentacji i konkursów, w których uczestniczą

W tym roku pierwszym sprawdzianem był udział w XI Otwartych Mistrzostwach Polski Południowo-Wschodniej Tańca Mazoretkowego w Pustkowie Osiedlu. Od lat ta impreza odbywa się 1 maja. W gościnnym Pustkowie, początek maja powitał nas piękną pogodą. Organizatorzy zapewniali, że to specjalnie na powitanie wyjątkowych gości. A przybyło ich wielu, bo samych mazorettek, cheerleaderek i tamburmajerek było ponad 550. Do nich należy doliczyć trenerów, rodziców, rodziny – i mamy spory tłum. Dla wszystkich wystarczyło miejsc, a niektórzy dostali nawet miejsca numerowane, pod warunkiem, że uczestniczyli w zawodach. Ale po kolei.

Grupa naszych mazorettek to siła 27 dziewczyn, które startowały w różnych konkurencjach grupowych i kategoriach wiekowych. Prezentacje konkursowe rozpoczęły się o godzinie 8.00 i trwały do godziny 21.30 z przerwą na uroczyste otwarcie Mistrzostw poprzedzone jak zwykle uliczną paradą. Do późnych godzin wieczornych trwały pokazy pozostałych choreografii przeprowadzone ściśle według planu. Jury oceniało zespoły, miniformacje, tria, duety i solówki.

Nasz zespół na co dzień trenuje w domach kultury w Zagórzcu, Woli Batorskiej i Zabierzowie Bocheńskim, ale wszystkie dziewczęta tworzą jedną grupę pod nazwą Niepołomickie Mazoretki, która z Mistrzostw przywiozła niezły wynik. Na te sukcesy wszystkie dziewczęta solidnie pracowały nie tylko przez ostatni sezon. To efekt wielu lat treningów, pracy z batonem (pałeczką), flagą, pomponem pod kierunkiem trenerki Aleksandry Popowicz, która niestrudzenie opracowuje kolejne choreografie. Tym razem było ich trzynaście.

Czas na prezentację lokat zdobytych przez nasze dziewczyny.

I miejsce – solo flaga seniorki / Weronika Wesołowska, DK Zagórze

I miejsce – duet flaga seniorki / Marcelina Wandas, Weronika Wesołowska, DK Zagórze

II miejsce – miniformacja flaga seniorki, DK Zagórze

III miejsce – miniformacja pompom kadetki, DK Wola Batorska

III miejsce – solo baton seniorki / Weronika Wesołowska, DK Zagórze

III miejsce – duo baton juniorki / Lena Kowalczyk, Monika Wójcik, DK Zabierzów Bocheński

III miejsce – miniformacja baton kadetki, DK Zabierzów Bocheński

III miejsce – miniformacja mix seniorki, DK Zagórze

IV miejsce – twirling solo seniorki / Marcelina Wandas, DK Zagórze

IV miejsce – miniformacja baton seniorki, DK Zagórze

IV miejsce – miniformacja baton juniorki, DK Zagórze

V miejsce – trio flaga seniorki / Oliwia Budek, Blanka Flak, Magdalena Kot, DK Zagórze

VIII miejsce – trio pompom kadetki / Emilia Brzezińska, Kamila Jabłońska, Zofia Przybycień, DK Wola Batorska

Niepołomickim Mazoretkom dziękujemy za tyle wspaniałych wrażeń, uśmiechu i promocji Centrum Kultury w Niepołomicach. Rodzicom mazorettek również należą się słowa podziękowania za pomoc, jaką okazują, tak szczególnie potrzebną podczas zawodów.

MARIA STRZELEC

instruktor Domu Kultury w Zabierzowie Bocheńskim, kierownik zespołu Niepołomickie Mazoretki

Mistrzostwo Polski Justyny Krosty

Tomasz Stefański

Niepołomicki Klub Karate Kyokushin

14-16 kwietnia odbyły się Mistrzostwa Polski w Kickboxingu w formule low kick w Nowej Soli. Wystartowało w nich 450 zawodników. Walki odbywały się przez trzy dni na czterech ringach. Niepołomicki Klub Karate Kyokushin – Boxing reprezentowała Justyna Krosta w kategorii Senior do 56 kg

Justyna zwyciężyła swoje walki ze znaczną przewagą, a wcześniej ustalony plan został zrealizowany. Walkę półfinałową nasza zawodniczka zwyciężyła w drugiej rundzie przez KO (nokaut). Walka finałowa już od samego początku przebiegała zgodnie z wcześniej ustalonym planem i taktyką. Justyna od samego początku kontrolowała walkę i wszystkie ciosy były czysto trafiane, a przez to przeciwniczka już w pierwszej rundzie była liczona. Ostatecznie zwyciężyła decyzją 3:0 i zdobyła tytuł Mistrzyni Polski.

Ogromne gratulacje dla Justyny za pracowitość, wytrwałość i skuteczność w dążeniu do celu. Podziękowania dla trenera Wiesława za przygotowania, sekundowanie w narożniku oraz trafne wskazówki. Nie może zabraknąć również podziękowań dla trenera Piotra Sokoła z klubu Ring Kraków za wsparcie w narożniku.

Zadanie „Ciało-umysł-siła” jest realizowane przy wsparciu finansowym Gminy Niepołomice.

Dwa srebra na turnieju kyokushin

Justyna Krosta

Niepołomicki Klub Karate Kyokushin

22 kwietnia odbył się Ogólnopolski turniej karate kyokushin w Starachowicach. W turnieju wystartowało 600 zawodników z całego kraju, w tym sześciu reprezentantów Niepołomickiego Klubu Karate Kyokushin. Zawody odbywały się w konkurencji kata i kumite (walka)

Nasi zawodnicy zaprezentowali się z bardzo dobrej strony, zdobywając dwa srebrne medale. Musieli stoczyć aż cztery walki, by stanąć na podium. Tym bardziej dwa srebra cieszą nas jeszcze mocniej.

W kategorii wiekowej 8/9 lat do 30 kg drugie miejsce zdobył Kuba Salamaga, który imponował swoimi umiejętnościami technicznymi i siłą. Zwyciężył cztery walki, a w finale przegrał przez nieuwagę, poprzez trafienie w głowę. W kategorii kata 10/11 lat srebrny medal zdobył Karol Blicharski, który zaprezentował bardzo dobrą technikę i wygrał aż pięć tur, gdyż kata odbywało się w formie pucharowej.

Ogólnopolski turniej karate kyokushin w Starachowicach był świetną okazją do rywalizacji z zawodnikami z innych klubów i miast, a jednocześnie do zdobycia doświadczenia i doskonalenia swoich umiejętności.

Gratulujemy zawodnikom, którzy wyróżnili się w trudnej rywalizacji i zdobyli srebrne medale. Gratulacje również dla trenera za przygotowanie swoich podopiecznych oraz cenne wskazówki podczas startu. Podziękowanie dla Wiktora Salamagi, który podczas zawodów pełnił rolę sekundanta.

Zadanie „Ciało – umysł – siła” jest realizowane przy wsparciu finansowym Gminy Niepołomice.

Karatecy z Niepołomic triumfowali w Armenii

Joanna Musiał
AKT Niepołomice-Kraków

6-osobowa ekipa karateków Akademii Karate Tradycyjnego Niepołomice-Kraków od 5 do 10 maja przebywała w Armenii (w Erywanii), gdzie wzięła udział w międzynarodowym zgrupowaniu karate tradycyjnego oraz turnieju Ararat Cup.

Pobyt rozpoczął się od treningów z senseim Włodzimierzem Kwiecińskim oraz senseim Justo Gomezem z Argentyny. Przez dwa dni prowadzili oni szkolenie dla kilkuset karateków. Na zakończenie zgrupowania odbył się turniej Ararat

Cup. Reprezentanci AKT – Wiktor Janusz i Jan Janusz – spisali się znakomicie. Wiktor wywalczył 1 miejsce w kata i kumite. Jego brat Janek 2 miejsce w kata i kumite. Gratulujemy! Na zawodach był obecny przedstawiciel Ambasady Rzeczy-

pospolitej Polskiej w Erywanii – konsul RP Jarosław Strycharski.

Karatecy z Niepołomic mieli też 2 dni na zwiedzanie pięknych zakątków Armenii. Wybrali się nad ogromne jezioro Sewan (największe w Armenii), gdzie znajduje się klasztor Sewanawank i bazaltowe skały, wyglądające jak ogromne organy. Zwiedzili też świątynię Garni i skalny klasztor Geghard. Kompleks składa się z głównego kościoła oraz licznych mniejszych świątyń, kaplic, ołtarzy oraz grobowców wykutych w skale. Zabytki położone w precudnej okolicy zrobiły na sportowcach niesamowite wrażenie, a widoki na długą zapadną im w pamięć.

Turniej strzelecki Wiarusa

Leon Pitucha

Prezes Ogniska TKKF Wiarus

29 kwietnia na terenie rekreacyjno-sportowym Firmy Juka w Niepołomicach Ognisko TKKF Wiarus przeprowadziło kolejne zawody strzeleckie z broni pneumatycznej

Strzelano z karabinka sportowego (to w grupie wiekowej do lat 18) oraz z pistoletu sportowego (w kategorii OPEN dla pełnoletnich zawodników).

W zawodach rywalizowało 52, w tym 8 kobiet i 14 uczniów.

Za zajęcie miejsc na podium w kategorii OPEN zwycięzcy otrzymali puchary i dyplomy sportowe. W kategorii młodzieżowej zwycięzcy otrzymali pamiątkowe medale.

Wszystkie nagrody zostały ufundowane przez gminę Niepołomice ze środków profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych.

Organizatorami zawodów byli: Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Pro-

blemów Alkoholowych w Niepołomicach, Ognisko TKKF Wiarus w Niepołomicach.

Kategoria dziewcząt do 14 lat:

1. Emilia Pustuła – 63 pkt.
2. Amelia Cichon – 62 pkt.
3. Emilia Chwaja – 60 pkt.

Kategoria dziewcząt od 15 lat:

1. Amelia Klich – 66 pkt.

Kategoria chłopców do 12 lat:

1. Aleksander Micuła – 57 pkt.
2. Filip Szkutnik – 47 pkt.
3. Nikodem Bartosi – 29 pkt.

Kategoria chłopców od 13 lat:

1. Kai Heki – 60 pkt.

2. Sebastian Bartosi – 58 pkt.

3. Bartosz Klich – 56 pkt.

Kategoria OPEN:

1. Leon Pitucha – 60 pkt.
2. Justyna Pałkowska – 58 pkt.
3. Robert Kolbusz – 55 pkt.
4. Robert Szewczyk – 54 pkt.
5. Zbigniew Ślusarczyk – 54 pkt.
6. Albert Szkutnik – 53 pkt.

Zawody przeprowadzili w ramach wolontariatu instruktorzy i sędziowie Ogniska TKKF Wiarus; inst. Albert Szkutnik, inst. Marian Broda, inst. Mieczysław Stępowski, inst. Mieczysław Terczyński, Leon Pitucha, Krzysztof Prochwicz, Andrzej Górski, Zygfryd Rudnik, Adam Piech, Jakub Szkutnik. Ratownikiem medycznym, podczas zawodów był inst. rat. med. Mieczysław Terczyński. Logistycznie zabezpieczali nas Marzena Stawarz i Albert Szkutnik. Wydarzenie dofinansowane ze środków Gminy Niepołomice.

ZAPRASZAMY DO NIEPOŁOMIC!

W POGONI ZA ŻUBREM
· NIEPOŁOMIC ·

WWW.NIEPOLOMICE.EU

NIEPOŁOMIC

XV BIEG

W POGONI
ZA ŻUBREM

NIEPOŁOMIC

25.06.2023

ZADBAJ O SIEBIE ! Dołącz do treningów biegowych

**NIEPOŁOMICIE
BIEGAJĄ**

środa, g. 19:30-20:30 - zajęcia ogólnorozwojowe, sala gimnastyczna SP im. Króla Kazimierza Wielkiego, ul. 3 Maja 23, Niepołomice.

Uwaga! W okresie od czerwca do końca sierpnia treningi środowe odbywają się na Arenie Sportowej przy SP na ul. Szkolnej w Niepołomicach w godzinach 19.00-20.00.

piątek, g. 19:00-20:00 - trening na bieżni, Arena Lekkoatletyczna w Kłaju przy Szkole Podstawowej

sobota, g. 9:00 - Parkrun w Puszczy Niepołomickiej

niedziela, g. 9:00 - Puszcza Niepołomicka, zbiórka i wspólna rozgrzewka na parkingu z akcesoriami gimnastycznymi przy drodze w kierunku Szarowa, następnie bieg w grupach na różnych poziomach zaawansowania (ok. 40-50 min), również marszobieg dla początkujących, na koniec ćwiczenia z trenerem na siłę biegową lub rozciąganie.

Warsztaty jogi dla biegaczy 1x w miesiącu - w weekendy zgodnie z każdorazowo ogłaszanym harmonogramem.

Zapraszam do wspólnych treningów !
Prezez Stowarzyszenia Ilya Markov

SPOJRZENIE W NIEBO 2023

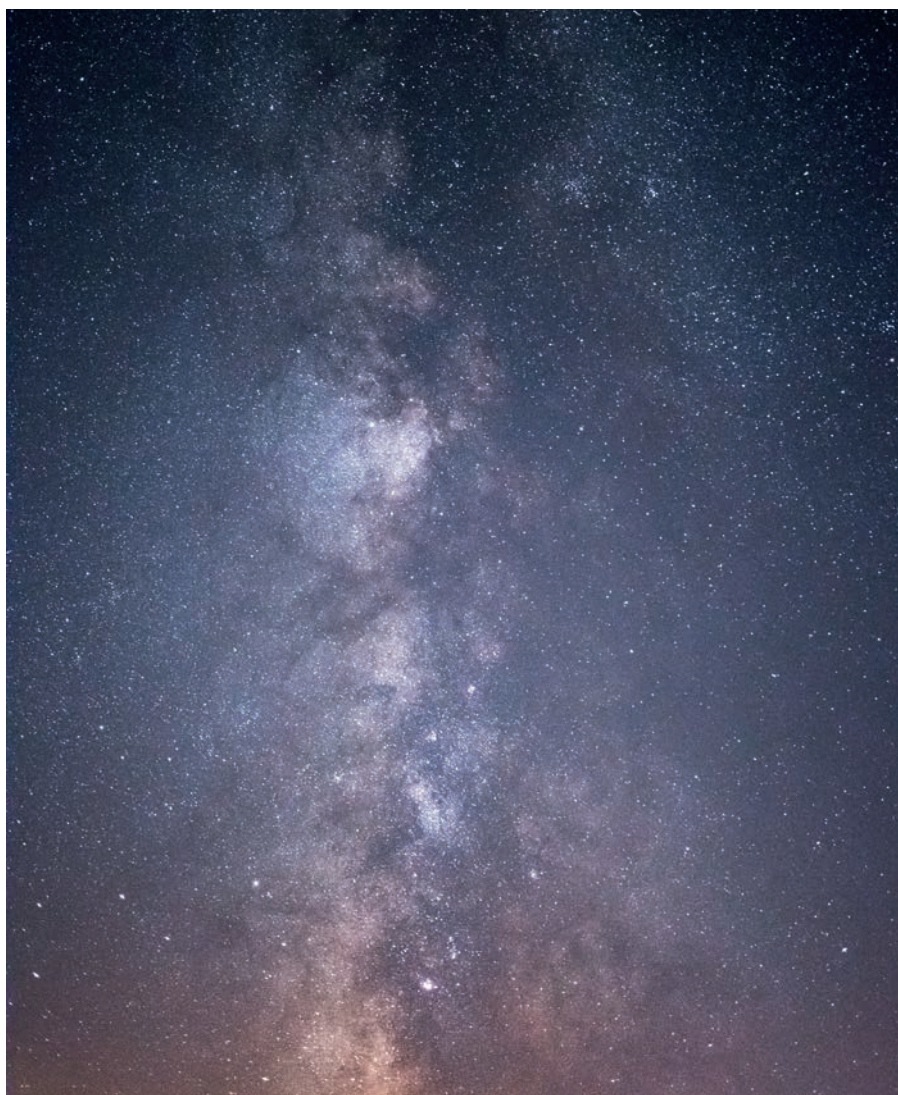
Czerwiec

Jak w czerwcu pogoda służy, każdy tylko oczka mruży – tak dosłownie, z nadzieją nie tylko dla plantatorów truskawek, należy rozumieć to przysłowie po zimnej i zmiennej pogodowo tegorocznej wiosnie. Czerwiec ponadto to okres najkrótszych nocy oraz przepięknych świtów i zmierzchów, dogodnych dla obserwacji nieba i ostatnich wiosennych spacerów. Mamy zatem krótkie ciepłe noce, które co prawda nie sprzyjają obserwacjom astronomicznym, ale są one tym bardziej cenne dla miłośników nieba

Tegoroczne astronomiczne lato, rozpocznie się w środę 21 czerwca o godz. 16.58 – kiedy to Słońce w swej rocznej wędrówce po ekliptyce oddali się najbardziej na północ od równika niebieskiego, osiągając punkt przesilenia letniego, zwany punktem Raka. W tym dniu w Krakowie Słońce w chwili przejścia przez południk góruje nad horyzontem na wysokości prawie 63 i pół stopnia. Wszędzie tego dnia o godz. 4.30, a zajdzie o 20.53, zatem dzień będzie trwał 16 godzin i 23 minuty; będzie to najdłuższy dzień (i najkrótsza noc) tego roku, a dłuższy od grudniowego najkrótszego dnia w Krakowie aż o 8 godz. i 18 minut.

Najwcześniej Słońce wejdzie u nas już w dniu 15 czerwca (o godz. 4.30) i takich wczesnych wschodów Słońca będziemy doświadczać przez 8 kolejnych dni. Najpóźniej zajdzie w dniu 19 czerwca (o godz. 20.53), i tak późnych zachodów Słońca będzie aż 12! Dni, w których nasza gwiazda będzie najdłużej nad horyzontem, doświadczymy przez cały tydzień od 17 do 24 czerwca. W tym też okresie, na św. Jana (24 VI), często padają obfite deszcze. Po tegorocznej zmiennej wiosnie ponoć one nie wystąpią, zobaczymy. Jakkolwiek będzie z pogodą, to na Dzień Dziecka Słońce wejdzie o godz. 4.36, a zajdzie o godz. 20.41. Dzień będzie trwał 16 godz. i 5 minut; będzie jeszcze krótszy o 18 minut od najdłuższego dnia roku. Natomiast ostatniego czerwca Słońce wejdzie o godz. 4.34, a schowa się pod horyzontem o godz. 20.53 i dzień będzie niezauważalnie już krótszy od najdłuższego dnia roku o 4 minuty.

Aktywność magnetyczna Słońca wciąż rośnie w 25 cyklu, w czerwcu będzie na wysokim poziomie, a znacznie podwyższona w ostatniej dekadzie miesiąca, wtedy też możemy liczyć

na różne zjawiska geofizyczne, np.: na wieczorne pojawianie się srebrzystych obłoków w górnych warstwach atmosfery ziemskiej. Szczegółowe dane znajdziemy pod adresem: www.spaceweather.com. Pamiętajmy przy tym, że obserwacje plam na Słońcu prowadzimy wyłącznie przy zastosowaniu odpowiednich filtrów spektralnych lub rzutowa-

nego na ekran obrazu Słońca z lunety. Zainteresowanych takimi obserwacjami naszej gwiazdy zapraszamy na dziedzińiec obok Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego, gdzie w pogodne dni będą zorganizowane specjalne pokazy Słońca.

Nasz naturalny satelita powita lato trzy dni po nowiu. Zatem bardzo krót-

kie, ale bezksiężycowe noce będziemy mieli w drugiej dekadzie czerwca, a kolejność faz Księżyca będzie następująca: pełnia 4 VI o godz. 05.42, ostatnia kwadra 10 VI o godz. 21.31, nów 18 VI o godz. 06.37 i pierwsza kwadra 26 VI o godz. 09.50. W perygeum (najbliżej Ziemi) będzie 7 VI o godz. 01, a w apogeum (najdalej od Ziemi) będzie Księżyc 22 VI o godz. 20. Ponadto możemy o północy 3 VI obserwować zbliżenie (ok. 15 minut łuku) Księżyca, będącego nieomal w pełni, do Antaresa, najjaśniejszej gwiazdy w konstelacji Skorpiona.

Jeśli chodzi o planety, to Merkurego odnajdziemy aż do początku lata nisko na porannym niebie, tuż przed wschodem Słońca. Najlepsze, ale trudne warunki do jego obserwacji, przypadną w pierwszym tygodniu miesiąca.

Wenus jawi się nam swym blaskiem zaraz po zachodzie Słońca jako Gwiazda Wieczorna, dość wysoko nad hory-

zontem, a następnie idzie jego śladem prawie trzy godziny później.

Mars dostępny będzie tylko do obserwacji wieczornych, goszcząc w gwiazdozbiórze Raka. Kreśląc na niebie pętle, a opuszczając konstelację Bliźniąt końcem maja, Mars zbliżył się przy okazji do Polluksa na 5 stopni.

Natomiast planety gazowe olbrzymy możemy obserwować w czerwcu w drugiej połowie nocy. Na porannym niebie Jowisz wraz z gromadką galileuszowych satelitów poprzedza o dwie godziny wschód Słońca, przebywając w gwiazdozbiórze Barana. Natomiast Saturn, otoczony pierścieniami, wschodzi już koło północy, a gości w konstelacji Wodnika.

Planeta Uran gości w gwiazdozbiórze Barana, Neptun zaś w Wodniku. Aby jednak dostrzec te dwie ostatnie planety gołym okiem, potrzeba krystalicznej pogody lub sokolego wzroku, a najlepiej do ich obserwacji użyć lunety.

Natomiast w dniach od 22 VI do 2 VII będzie możliwość zliczania powolnych meteorów z czerwcowego roju Bootydów (czyli wylatujących z gwiazdozbioru Wolarza). Maksimum ich aktywności przypada na 28 VI, a Księżyc dwa dni po pierwszej kwadrze będzie skutecznie przeszkadzał w wieczornych obserwacjach.

Wobec zbliżających się tegorocznych wakacji, a zarazem 2023 roku poświęconemu pamięci Mikołaja Kopernika (550 rocznica urodzin i 480 śmierci), zacytuję tu jego zdanie, zawarte w *Księdze I – De Revolutionibus*: „A cóż piękniejszego nad niebo, które przecież ogarnia wszystko, co piękne?”.

Pamiętajmy zatem o nim przy wakacyjnych obserwacjach nieba, oby nam tylko pogoda dopisywała.

DR ADAM MICHAŁEC

Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne

Drezno i Szwajcaria Saksońska

wakacyjna wycieczka
20 – 22 lipca 2023

w programie:
zwiedzanie DREZNA
twierdza KONIGSTEIN
BASTEI nad Łabą – rezerwat skalny
zamku STOLPEN
zespół pałacowo – parkowy PILLNITZ
HRENSKO - Park Narodowy Czeska Szwajcaria

więcej informacji i zapisy:
Dom Kultury w Zagórze
tel. 12 281 80 52
dk.zagorze@kultura.niepolomice.pl
www.kultura.niepolomice.pl
cena: 1.220 zł + 40 EU (bilety wstępu)

ZAPISY - do 30 kwietnia 2023

1 CZERWCA | od godz. 14:00 | Park Miejski w Niepołomicach

BAJKOWY

DZIEŃ DZIECKA

NIEPOŁOMICE

Małopolskie Centrum
Dźwięku i Słowa

animacje dla dzieci
dmuchańce

KONCERT godz. 16:00

CIOCIA TUNIA

food trucki

smakołyki dla dzieci od godz. 12:00

godz. 18:00 | **Sala Widowiskowa**

Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa

BRZECHWOWISKO

PREMIERA spektaklu

Staniąteckiej Grupy Teatralnej

Kontrowersyjne i liryczne...

wiosenne wykłady na Uniwersytecie Trzeciego Wieku

Słuchacze niepołomickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku nie mogą narzekać na nudę. Różnorodność poruszanych tematów jest doprawdy imponująca. I tak pod koniec kwietnia mieliśmy okazję wysłuchać wykładu Wacława Prażucha zatytułowanego *Dzieje zdrady w Polsce*. Natomiast 10 maja – na zaproszenie Biblioteki Publicznej – iście artystyczną prelekcję studentom UTW zaprezentował aktor i wykładowca akademicki prof. Stanisław Górka, znany szerszej publiczności jako... kościelny Zbyszek z serialowej *Plebanii*

Dzieje zdrady w Polsce według Wacława Prażucha

M^ało kto z nas zdaje sobie sprawę z tego, że rozbiory Polski zostały przeprowadzone na nasze życzenie, właściwie na życzenie i dzięki działaniom możnych rodów lub biednych, lecz przekupionych przedstawicieli naszej szlachty.

Nikt na nas nie napadł, nie przegraliśmy wojny z żadnym z państw zaborczych – może jedynie kosynierzy Kościuszki tuż przed trzecim zaborem. Nasi rządzący sami oddali się pod „opiekę” państw zaborczych.

Ten kontrowersyjny problem omówił w swoim wykładzie na kolejnych zajęciach naszego Uniwersytetu Trzeciego Wieku tarnowianin, pasjonat historii Wacław Prażuch. Pierwszy rozdział swojej książki *Dzieje zdrady w Polsce* zatytułował cytatem z dramatu Adama Mickiewicza pt. *Jakub Jasiński – Kiedyśmy spali Polskę nam ukradli*.

Wykład rozpoczął się od obszernych fragmentów listu carycy Katarzyny II (Niemki ze Szczecina) do radcy Panina i dotyczył sposobów przekupywania Polaków. Nie będziemy go tu przytaczać, gdyż jego wiarygodność historyczna nie jest w pełni udowodniona. Natomiast istniejące dokumenty opisują ogrom kwot przekazywanych posłom mającym zalegalizować rozbiory. Rosja, Prusy i Austria jako mocarstwa uczestniczące w I rozbiore Polski utworzyły wspólny fundusz korupcyjny w wysokości 81 tysięcy dukatów (na dzisiaj jest to kwota 64,8 mln zł), z którego opłacano przychylność posłów i senatorów sejmu rozbiorowego. Znane są ich nazwiska i życiorysy. Natomiast Stanisław August Poniatowski był opłacany z innej puli. Według dokumentów

znalezionych w ambasadzie rosyjskiej podczas insurekcji kościuszkowskiej za swoje „wierne usługi” dla carycy Katarzyny otrzymał w latach 1764-1771 160 tysięcy dukatów, co jest obecnie równoważnością 560 kg złota lub 128 mln dzisiejszych złotych. Natomiast po III rozbiore otrzymał równoważność 6 ton złota na spłatę swoich długów.

Lista sprzedawczyków państwa jest długa. Są na niej również nazwiska najznamienitszych rodów polskich. Z listą tą można było się zapoznać podczas

wykładu, została udostępniona słuchaczom UTW.

Czy historia czegoś nas uczy? Jest to odwieczne pytanie, na które nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Czy wszystkich ludzi można kupić? Rejtan i jeszcze dwóch posłów się nie sprzedali, ale to są chlubne wyjątki i niestety nie miało to żadnego wpływu na losy historii.

JANUSZ JAGŁA

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej

Kościelny z serialowej *Plebanii*, „aktor osobny” – prof. dr hab. Stanisław Górka

G gościem i prelegentem podczas majowego spotkania studentów niepołomickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku był aktor teatralny, filmowy i telewizyjny, pedagog i wykładowca akademicki prof. dr hab. Stanisław Górka. Absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie oraz wieloletni nauczyciel akademicki tej uczelni, w 2015 r. otrzymał z rąk prezydenta tytuł profesora sztuk teatralnych.

W Niepołomicach Stanisław Górka wystąpił w słowno-muzycznym montażu, będącym autobiograficzną opowieścią o drodze do aktorstwa oraz o wyjątkowych osobach, które spotykał podczas tej drogi.

Jak to się zaczęło? Mimo że pochodzę z niewielkiego miasteczka na wschodzie Polski, Dębina, to w życiu miałem takie szczęście, że często spotykałem właściwych ludzi, w odpowiednim czasie oraz miejscu. Aktor z ogromną sympatią i wzruszeniem wspominał swoich nauczycieli począwszy od szkoły podstawowej, poprzez liceum – w którym instruktorka teatralna Marta Jakubowska odkryła i pomagała szlifować jego młodziński talent aktorski – po Szkołę Teatralną w Warszawie, gdzie najpierw studiował pod okiem wybitnych osobowości polskiego teatru, a potem jako pedagog i wykładowca współpracował z najlepszymi, m.in.: Zofią Mrozowską, Andrzej-

jem Łapickim, Tadeuszem Łomnickim, Aleksandrą Śląską...

Równoległe z karierą aktorską rozwijał karierę akademicką. Specjalizował się w uczeniu studentów właściwej emisji głosu (impostacji). Po studiach doktoranckich w Stanach Zjednoczonych wrócił do kraju z opracowaną autorską metodą nauczania tego przedmiotu oraz... pomysłem na założenie równowaga słowa i muzyki. W taki sposób na początku lat 90. ubiegłego wieku powstało Towarzystwo Teatralne „Pod Górkę” – specjalizujące się w kameralnych formach wokalnno-aktorskich. I tak słuchacze niepołomickiego UTW, obok

wspomnień i anegdot z bogatego życia artystycznego aktora, mogli wysłuchać śpiewanych przy akompaniamencie gitary piosenek Bułata Okudźawy, Włodzimierza Wysockiego, Mariana Hemara, Jacka Kaczmarskiego czy Agnieszki Osieckiej.

Było to niezwykle spotkanie z bardzo ciepłym, sympatycznym człowiekiem i niezwykłym aktorem. *Górka to aktor osobny...* – jak określił niegdyś artystę poeta Józef Baran po wysłuchaniu interpretacji swoich wierszy w jego wykonaniu.

JOANNA LEBIEST

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Święto 5 Dywizjonu Artylerii Konnej 9-11 czerwca 2023 r.

Spotkanie z Renatą Piątkowską

27 oraz 28 kwietnia gościliśmy w Bibliotece Publicznej w Niepołomicach oraz jej dwóch Filiach – Podłężu i Woli Batorskiej – jedną z najbardziej lubianych autorek książek dla dzieci i młodzieży, laureatkę wielu nagród, Renatę Piątkowską

Pisarka ma już w swoim dorobku literackim ponad 50 książek. Za całokształt swojej twórczości otrzymała Nagrodę im. Marii Weryho-Radziwiłłowicz, a w 2016 roku dołączyła do grona Kawalerów Orderu Uśmiechu. Pisarce towarzyszyła Malwina Kożurno – zawodowa lektorka książek.

W spotkaniach w Bibliotece w Niepołomicach wzięli udział uczniowie klas IV, V i VI ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Włodzimierza Puchalskiego w Niepołomicach oraz klasa V ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Niepołomicach. Do filii bibliotecznych w Podłężu przybyli uczniowie klas VI oraz VIII ze Szkoły Podstawowej im. św. Jadwigi Królowej Polski w Podłężu, natomiast do Woli Batorskiej klasy VIII ze Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Woli Batorskiej.

Na młodszych gości czekały ciekawe opowieści, zagadki i gry słowne związane z mniej i bardziej znanymi zwyczajami, przesadami oraz przysłowiami. Jak się okazuje, nawet te najpopularniejsze kryją w sobie jeszcze wiele nieznanymi historii, które wciąż niekiedy możemy usłyszeć od swoich babć i dziadków. Dzieci z zainteresowaniem wraz z autorką na nowo odkrywały znaczenie świąt i zwyczajów, rozszyfrowywały znajomo brzmiące nazwy jak prima aprilis czy śmigus-dyngus. Opowieści o czarnym kocie czy rozbitym lustrze stały się bardziej ciekawostkami wzbudzającymi jedynie uśmiech na twarzach dzieci, bo każde z nich wie, że można je tylko „między bajki włożyć”. Jeśli chcecie wiedzieć, co kryje się za wieloma zwyczajami, jak powstały różne przesady i jakim przysłowiem możecie zaskoczyć niejedną osobę, koniecznie sięgnijcie po książki pani Renaty: *Gdyby jajko mogło mówić i inne opowieści*, *Szczęście śpi na lewym boku*, *Z przysłowiami za pan brat* oraz *Mądra głowa zna przysłowia*.

Młodzież z klas VIII miała okazję poznać dwie wyjątkowe postaci, których losy Renata Piątkowska przybliżyła w książkach *Która to Malala?* oraz *Wszystkie moje mamy*. Zwrócenie uwagi

na wyjątkowe osobowości, pielęgnowanie pamięci o nich to jeden z priorytetów pisarki, która nie boi się podejmować w swojej twórczości także tematów ważnych i trudnych, bo z nich właśnie płynie najcenniejsza nauka.

Opowieść o Malali, pakistańskiej dziewczynce, która już jako nastolatka została uhonorowana licznymi nagrodami za swoje zasługi na rzecz walki o prawa dzieci, a zwłaszcza o prawa dziewcząt do edukacji, wolności oraz prawo do samodecydowania o sobie, wzbudziły ogromne zainteresowanie i podziw wśród uczniów. Najmłodsza w historii laureatka nagrody Nobla (2014) – Malala Yousafzai – z pewnością stała się postacią bliższą i bardziej znaną młodym ludziom. Warto mieć w pamięci znamienite słowa, które wypowiedziała na forum ONZ: *Weźmy nasze książki i pióra. To najpotężniejsza broń. Jedno dziecko, jeden nauczyciel, jedna książka i jedno pióro mogą zmienić świat*.

Uczniowie starszych klas na spotkaniach w Podłężu oraz Woli Batorskiej mieli okazję poznać Irenę Sendler – kobietę absolutnie niezwykłą, Sprawiedliwą Wśród Narodów Świata, uhonorowaną Orderem Orła Białego, Orderem Uśmiechu oraz wieloma innymi odznaczeniami. O tej skromnej bohaterce, osobie nietuzinkowej, która ryzykując własne życie, uratowała z warszawskiego getta

2500 dzieci, w bardzo obrazowy i pełen wzruszenia sposób opowiedziała autorka książki *Wszystkie moje mamy*. Historia przedstawiona na kartach tej książki przybliżyła młodemu czytelnikowi realia i grozę wojennych dni, strach, głód i ogrom przemocy, której w tym przypadku doświadczyli zamknięci w getcie Żydzi. Oczami małego chłopca, Szymka, widzimy przerażający i okrutny świat wojny, nieszczęścia, które powodują jeszcze większe cierpienie i rozpacz. Ale jest też promyk nadziei, pomocna dłoń ludzi wrażliwych na cudzą krzywdę. Wśród tysiąca istnień ocalonych przez panią Irenę znalazł się również mały Szymek. Opowieść naszego gościa zrobiła niesamowite wrażenie na młodzieży. To wspaniała lekcja historii i jednocześnie wielkiej empatii, poświęcenia, wrażliwości i niezmierniej dobroci dla drugiego człowieka. Bowiem, jak twierdziła sama Irena Sendler – okazywanie dobroci i pomaganie innym jest najwspanialszym darem, który człowiek może dać i otrzymać.

Serdecznie dziękujemy dzieciom i młodzieży za liczne przybycie oraz Renacie Piątkowskiej i Malwinie Kożurno za inspirujące spotkanie, które było okazją zarówno do radosnych rozmów, jak i tych poruszających ponadczasowe wartości.

ANNA URBANEK, JUSTYNA ŻAK
Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Poszukiwacze historii w klasztorze w Staniątkach

W sobotę 22 kwietnia w ramach Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic mieliśmy okazję zwiedzić Opactwo Sióstr Benedytek w Staniątkach

Wpodróż po historii staniąteckiego klasztoru zabrał nas profesor Andrzej Włodarek, historyk sztuki i architektury. Pan profesor specjalizuje się w historii architektury średniowiecznej i od kilkudziesięciu lat jest związany ze staniąteckim opactwem.

W oddalonych 3 km od Niepołomic Staniątkach znajduje się najstarszy polski klasztor benedyktynek. Ufundowali go przed rokiem 1228 dla córki Wizenny Klemens Jaksa z rodu Gryfitów i jego żona Raclawa. Konsekracja kościoła miała miejsce w roku 1238, a ostateczne zatwierdzenie fundacji przez papieża Innocentego IV dokonane zostało uroczystą bullą w 1253 r. Jaksa przekazał na rzecz klasztoru całe swoje dziedzictwo, czyli włości składające się z ponad 50 wsi. W budowie klasztoru benedyktynek Klemensa Jakse wsparli bracia: Andrzej – biskup płocki, Janko – kasztelan rudzki i Sulisław – kanonik krakowski. Jaska również rozpoczął budowę kościoła, który powstawał równocześnie z klasztorem.

Zwiedzanie rozpoczęliśmy od otoczenia kościoła św. Wojciecha, który w niezmiennym stanie przetrwał 800 lat. Ciekawostką jest to, że drewno wiązania dachowego pochodzi prawdopodobnie z 1360 r. i jest to ewenement na skalę światową. Ułożenie cegły wykorzystanej do budowy kościoła tworzy wątek wendyjski, czyli składa się z dwóch powtarzalnych warstw, w których dwie wozówki przedzielone są jedną główką.

Do kościoła przylega barokowa kruchta w formie kopułowej kaplicy z dachem namiotowym, dobudowana w XVII wieku i ozdobiona kamiennym portalem, w którym znalazł się herb Sulima ksieni Trzczińskiej będącej inicjatorką przebudowy. W południową ścianę kościoła wbudowano odlamki i pociski pozostałe po ostrzale świątyni w 1914 r.

Ta kościelna budowla w Staniątkach to jedno z pierwszych dzieł polskiej architektury gotyckiej. Jest to najstarszy w Polsce kościół zbudowany w systemie halowym

i co rzadko spotykane w średniowieczu wzniesiony przez dwóch znanych z imienia budowniczych – Wierzbietę i Jaska.

Przez stulecia istnienia klasztor zgromadził w swoich murach wiele cennych dzieł, które obecnie znajdują się w muzeum klasztornym. Do najstarszych należą dwie drewniane gotyckie figury: Matka Boska z Dzieciątkiem z ok. 1370 r. oraz późnogotycka rzeźba Chrystusa Frasobliwego (oczekującego na mękę). Wśród innych eksponatów na uwagę zasługują: obraz gotycki z predelli (dolnej części ołtarza gotyckiego), który przedstawia bardzo rzadką scenę pożegnania Chrystusa

z Matką Boską przed udaniem się do Jerozolimy, a także umbraculum, czyli rodzaj zasłony (misterne dzieło sztuki hafciarskiej i jubilerskiej). Reprezentacyjnym obiektem złotniczym w zbiorach muzeum jest późnogotycka monstrancja. Została ufundowana przez kasztelana krakowskiego Piotra Kmitę w 1534 r. i jest jedną z pięciu największych gotyckich monstrancji w Polsce. Na uwagę zasługują także szaty liturgiczne, bogato zdobione kamieniami szlachetnymi, misy norymberskie oraz tzw. ciotki (rodzaj manekina, na który zakonnice odkładały zawicie i welon). Znajduje

się tutaj również antyfonarz – księga muzyczno-liturgiczna, zwana *Wielkanocną*, z 1535 r. W muzeum przechowywane są też inne zbiory rzemiosła artystycznego i sztuki sakralnej.

Z muzeum udaliśmy się do kościoła, gdzie profesor Andrzej Włodarek opowiedział nam o etapach budowy i historii tego obiektu.

Kościół pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika wzniesiono przed 1238 r. Był on jednonawową, ceglana świątynią, którą jeszcze przed końcem XIII w. przebudowano na trójnawową halę. Wąskie nawy boczne zostały oddzielone filarami, na których wsparto nowe sklepienie. Kościół zachował się w tej postaci – z niewielkimi zmianami – do czasów obecnych. Kilku przekształceń dokonano w okresie baroku, z których najważniejsze było wyposażenie wnętrza w późnobarokowe sprzęty oraz pokrycie ścian polichromią.

Na ścianach i sklepieniu świątyni znajdują się malowidła znanego w Krakowie

malarza, autora polichromii w kościołach m.in.: Mariackim, OO. Franciszkanów, OO. Dominikanów, SS. Wizytek – Andrzeja Radwańskiego. Jego córka, Martyna Radwańska, wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek w Staniątkach.

Prawdziwym dziełem sztuki jest ołtarz główny ufundowany przez ksieni Mariannę Józefę Jordanówną w 1759 r. Według hipotezy Bogusława Krasnowolskiego autorem projektu tego ołtarza mógł być Francesco Placidi, zięć Andrzeja Radwańskiego.

Najważniejszym wątkiem malarskim znajdującym się na sklepieniu kościoła jest apoteoza św. Scholastyki i apoteoza św. Benedykta. Z kolei istotny element wątku ikonograficznego znajduje się na ścianie nad wejściem do kościoła i przedstawia Chrystusa nadającego przywileje zakonowi benedyktynów.

W zachodniej części znajduje się wzniesione w drugiej połowie XVII wieku barokowe oratorium zakonne z tzw.

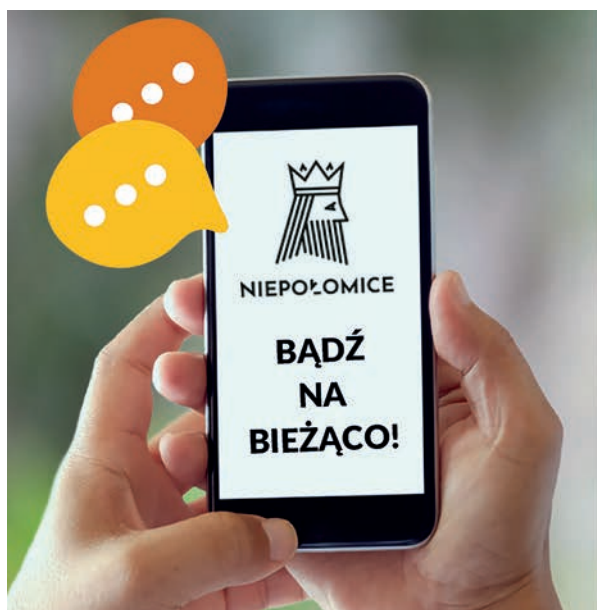
chórem panieńskim umieszczonym na emporze oddzielonej w 1885 r. od wnętrza kościelnego parapetem i drewnianą, ażurową ścianką w tzw. stylu regencji.

W kaplicy przy południowej nawie kościoła umieszczony jest otaczany szczególną czcią wizerunek Matki Bożej Bolesnej. Jest to namalowany na lipowej desce obraz Matki Boskiej ukazującej serce, w które godzi siedem mieczy. Otaczający ją czterej aniołowie trzymają narzędzia Męki Pańskiej.

Ostatnim miejscem naszego zwiedzania była gotycka zakrystia. Jest to niewielkie pomieszczenie, do którego przechodzi się przez korytarz wiodący z prezbiterium do klasztoru. Wystrój wnętrza tworzą barokowe szafy zakrystyjne oraz lawaterz z inicjałami ksieni Marianny Józefy Jordanówny i datą 1767. Pod zakrystią mieści się krypta grobowa, a w niej niewielki sarkofag, w którym znajdują się szczątki fundatorów opactwa – Klemensa, Raclawy, Wizenny i zmarłego w niemowlęctwie Dojutrka, odnalezione w 1792 r.

Dziękujemy profesorowi Andrzejowi Włodarkowi za poświęcony czas i niezwykle ciekawe opowieści o historii i architekturze staniąteckiego opactwa, które jest miejscem szczególnym. Dziękujemy za ogromne zainteresowanie i liczne (ok. 70 osób) uczestnictwo w sobotnim zwiedzaniu. Szczególne podziękowania kierujemy do ksieni Stefanii Polkowskiej oraz wszystkich sióstr za zaproszenie w gościnne progi klasztoru. Mamy nadzieję, że nie było to ostatnie nasze spotkanie w opactwie staniąteckim.

EWA KORABIK, AGNIESZKA GRAB
Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Dołącz do Serwisu SMS i otrzymuj darmowe informacje o koncertach, wydarzeniach, komunikatach i nowościach z Niepołomic

**Wyślij SMS o treści:
Niepolomice.INFO
na numer 4322**

Koszt wysłania wiadomości wynosi tyle, ile standardowy SMS w Twojej sieci

Dyskusja o heroizmie

18 kwietnia w niepołomickiej bibliotece odbyło się spotkanie Klubu Czytelnika

Tematem dyskusji były: odwaga, poświęcenie i heroizm w rozmaitych tekstach literackich.

W historii ludzkości i w bogactwie ogromu literatury, istnieją wartości ponadczasowe, które są obecne w każdej cywilizacji. Mamy wrażenie, że wystają one z samej natury człowieka. Powtarzają się w niepomiernej ilości legend, podań, opowieści spisanych na kartach książek i opiewanych pieśniami. Jedną z takich wartości jest odwaga. Słowo to, mimo iż tak często używane przez wieki, nie wyblakło w swym uniwersalnym znaczeniu. Wręcz uważamy, że współcześnie świat potrzebuje aktów odwagi. Natomiast literatura często powinna poruszać to zagadnienie. Klubowiczki rozmawiały

na temat wielu książek, odkrywając na nowo wydźwięk różnych rodzajów odwagi. Szczególną uwagę poświęciły odwadze, która przejawia się walką o takie wartości, jak obrona swojego kraju przed wrogiem. Rozmawiały o postawach moralnych niezwykłych ludzi, m.in: Witolda Pileckiego, Ryszarda Kuklińskiego, żołnierzy AK, powstańców warszawskich, papieża Jana Pawła II. Każda z tych osób wykazała się niezłomną postawą moralną, pełną odwagi na miarę swoich czasów i sytuacji. Czytelniczki dyskutowały o bohaterkiej postawie himalaistów, wspinaczy i ludzi związanych z medycyną górską. Ich ciężka praca, odpowiednia wiedza i działania, to klucz do uratowania ludzkiego życia.

Książki dotyczące tematu:

Jakub Maciejewski, *Wojna. Reportaż z Ukrainy*

Wojciech Fusek, *Lekarze w górach*

Adam Cyra, *Ochotnik*

Joanna Pasztelańska, *Strażacy*

Rafał Pasztelański, *Policjanci. Za cenę życia*

Jacek Hołub, *Żeby umarło przede mną.*

Opowieści matek niepełnosprawnych dzieci

Paweł Kapusta, *Spowiedź klawisza*

Jan Kaczkowski, *Szala nie ma, jest rak*

Marcin Ogdowski, *Z Afganistanu.pl. Alfabet polskiej misji*

Christina Lamb, Malala Yousafzai, *To ja, Malala*

Książki z tej tematyki są inspirujące i motywujące dla każdego czytelnika! Sporo czasu panie przeznaczyły na dyskusję o lekturach podejmujących zagadnienia pracy ludzi wykonujących trudne i niebezpieczne zawody. Są to profesje bardzo odpowiedzialne i wymagające odwagi zarówno pod względem fizycznym, jak i psychicznym.

Czytelniczki z pasją rozmawiały o reportażach dotyczących pracy strażaków, policjantów, strażników więziennych, żołnierzy, ratowników, lekarzy oraz korespondentów wojennych. Rozmawiały także o problemie odwagi stawiania czoła zwykłej codzienności. Ten rodzaj dzielności szyje tkaninę naszego życia. Odwaga ludzi pracujących w hospicjach, domach opieki dla ludzi starszych. Heroizm rodziców, opiekunów dzieci niepełnosprawnych. Umiejętność zachowania odwagi i nadziei w ciężkich chorobach, po traumach. Zapewniamy, że i takie opowieści znajdziemy na półkach w naszej bibliotece. Często naszym aktem odwagi jest podjęcie decyzji o zmianie stylu życia, środowiska, pracy, nawyków. Nierzadko odwaga to cichy głos pod koniec dnia: jutro spróbuję znowu!

MARTA PIOTROWSKA

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

WAKACJE W BIBLIOTECE

Zajęcia literacko-plastyczne dla dzieci w wieku od 5 do 9 lat

10-21 lipca 2023 r.

W bajkowym świecie

Zapraszamy w podróż do magicznego świata bajek, baśni, mitów, ludzi i zwierząt

Zapisy od 1 czerwca w Galerii Książki dla Młodych,
w Bibliotece Publicznej w Niepołomicach.

Ilość miejsc ograniczona.

KSIAŻKOWE POLECAJKI KATARZYNY SLANY. PRZEWODNIK PO DOBRYCH KSIAŻKACH DLA DZIECI

Wszyscy jesteśmy zwierzolubni!

W opowieści *Szarka* Ewy Nowak wydanej w serii *Czytam sobie*. Poziom 3 (Harperkids, 2022) poznajemy Gabrysię, która nie czuje się komfortowo w klasie, gdzie każde dziecko poza nią wybiera się z rodzicami na niezapomniane ferie. Alpy czy Egipt budzą w dziewczynce zazdrość, gdyż jako jedyna odpoczywać będzie u dziadków na wsi.

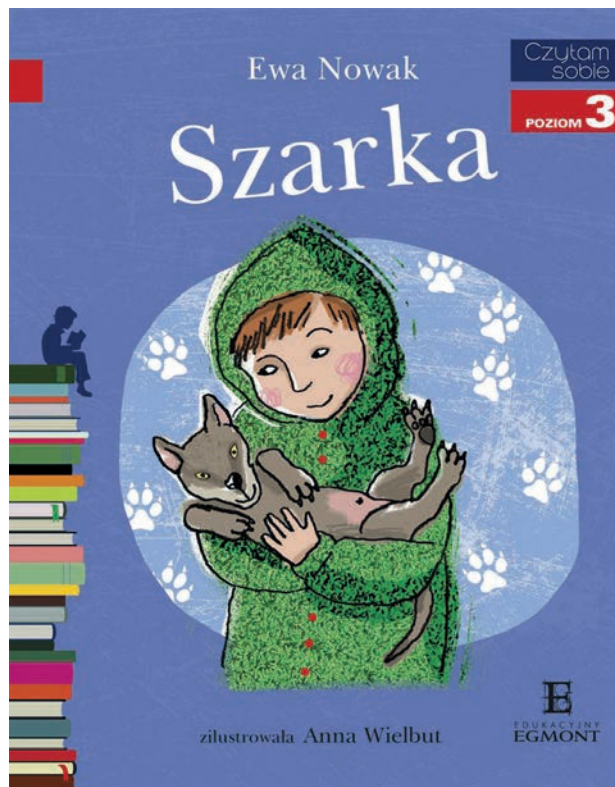
Gaba, przyjechawszy na wieś, daje seniorom do zrozumienia, że nie cieszy się z tej wizyty. Szybko jednak okazuje się, że wyprawa do lasu inspiruje dziewczynkę. Dziadek pokazuje jej tropy saren, zajęcy oraz wilka, czym podkascytowana jest cała rodzina Gabrysi. (Warto zwrócić uwagę na słownik trudnych wyrazów dołączony do książki, w którym można sprawdzić każde słowo). Wieczorem do domu dziadków przychodzi ich stary znajomy, aby podarować Gabuni prezent – wspaniałą, malutką, wilczkopodobną suczkę, która z ogromną energią zaczyna rozpoznawać teren. Żywiołowa psina zostaje nazwana Szarką i staje się oczkiem w głowie wszystkich domowników. Mimo to Gabrysia ma pewne lęki, bowiem nocami widzi zza szyby świetliste oczy jakiegoś zwierza, które przewiercają ją na wskroś, jakby ów stwór czegoś od niej bardzo chciał.

Gaba traktuje Szarkę jak przyjaciółkę, co jest fundamentem relacji zwierzęco-dziecięcych. Mamy tu porozumienie dusz, głęboką więź, międzygatunkowe oswojenie oraz pragnienie wspólnej eksploracji farmy. Liczne zabawy, komunikaty werbalne i niewerbalne, wzajemne rozpoznania za pomocą zmysłów ludzkich i zwierzęcych, jednoczą dziewczynkę z sunią. Gabrysia dostrzega piękno wsi dzięki chłonnej wrażeń suczce. Mniemam, że to pierwsza prawdziwa przyjaźń Gabrysi, co ciekawe, nie z członkami/członkiniami własnego gatunku, który wielokrotnie był wobec niej obłudny, wyniosły i okrutny. Dlatego w centrum opo-

wieści stoi serdeczna, równościowa, prawdziwa więź między Szarką i Gabrynią. Gabrysia widzi, jak wobec Szarki zachowują się inne zwierzęta gospodarskie, poznaje jej zwyczaje, zachowania, sposoby okazywania emocji oraz uczuć. Innymi słowy, Gaba „uczy się zwierzęcia”, co jest ogromną zaletą *Szarki*. W wielu klasycznych książkach dla dzieci zwierzęta są antropomorfizowane, co oznacza, że narzuca się im sposób myślenia i mówienia typowy dla gatunku ludzkiego. W XXI w. postrzegane jest to jako absurdałne oraz niemodne we współczesnej literaturze dziecięcej. Zwierzę jest bohaterem i podmiotem opowieści jako zwierzę, a nie twór wzorowany na człowieku.

Gabrysia, zaślepiona miłością do Szarki, nie dostrzega ważnych rzeczy, które dzieją się dookoła domu. Nabiera obaw dopiero wtedy, gdy widzi radosne zachowanie Szarki przy bramie, dziwi ją jej zawroźnienie, jakby chciała Gabuni wyjawiać ważny sekret. Zaniepokojona dziewczynka siłą wciąga niepokorną Szarkę do domu. Nie chce stracić najbliższej sobie istoty, którą po prostu kocha. Niestety podsłuchawszy rozmowę dorosłych, dowiaduje się, że pod dom przychodzi wataha wilków. Gabrysia dostrzega, że jej ukochana Szarka bardzo intensywnie wpatruje się w las, próbuje robić podkopy pod bramką, ponadto wydaje się smutna. Szarka demoluje też drzwi, co babcia Gabrysi doskonale rozumie i tłumaczy wnuczce, że Szarka

woli spać na zewnątrz w ocieplanej budzie. W pokoju Gaby jest Szarce za gorąco. Rano suni już nie ma, za to wokół budy widać ślady wilczych łap. Gabrysia wpada w rozpacz. Samotnie szuka suczki, aż traci orientację w zamieci i nie wie, jak wrócić do domu. Kiedy budzi się w nieznanym miejscu w lesie, widzi wilcze stado, a obok siebie Szarkę. Wtedy dopiero zdaje sobie sprawę, że jej przyjaciółka jest wilczycą i ma rodzinę. Czy wilki pomogły dotrzeć Gabrysi do domu dziadków? Doczytajcie sami! Czy Gabrysia uszanowała wolę małej wilczycy? Sprawdźcie sami! Podpowiem tylko, że tuląc Szarkę, przekazała jej na znak przyjaźni radę: „ – [...] Szarko, i nie daj się nigdy nikomu złapać. Żyj sobie na wolności [...]” [55]. Kiedy Gabrysia wraca do miasta, czuje, że wydorowała,

Ewa Nowak, „Szarka”, il. Anna Wielbut, Harperkids, 2022 Warszawa. [7+].

zrozumiała prawa rządzące naturą i ze wstydem wspomina, jak zazdrościła koleżankom ferii. Teraz wie, że to ją spotkało największe szczęście.

Ta prosta opowieść zawiera wiele mądrości, piękna, szlachetnych postaw oraz ideę przyjaźni międzygatunkowej. Gabrysia przechodzi metamorfozę, potrafi kochać Szarkę, ale jednocześnie rozumie jej umiłowanie wolności i pragnienie bycia z rodziną. Co istotne, traktuje wilki i inne zwierzęta z szacunkiem, widzi w nich godność i mądrość. Chętnie wytłumaczy klasie, czym jest

podmiotowość, niezależność i wolność zwierzęcia. Ponadto nosi w sercu wspomnienie niezwyklej więzi, która w jej dorosłym życiu na pewno będzie rezonować. Las staje się jej drugim domem, zwierzęta mieszkańcami lasów, które winno się chronić i szanować.

Warto pamiętać, że to od dorosłych zależy, jak dzieci będą traktowały zwierzęta. Nowak wyraźnie postuluje równość dziecka i zwierzęcia, nieobawianie się sytuacji, w której dziecko kocha swojego zwierzęcego przyjaciela i ma poczucie odpowiedzialności za nie-

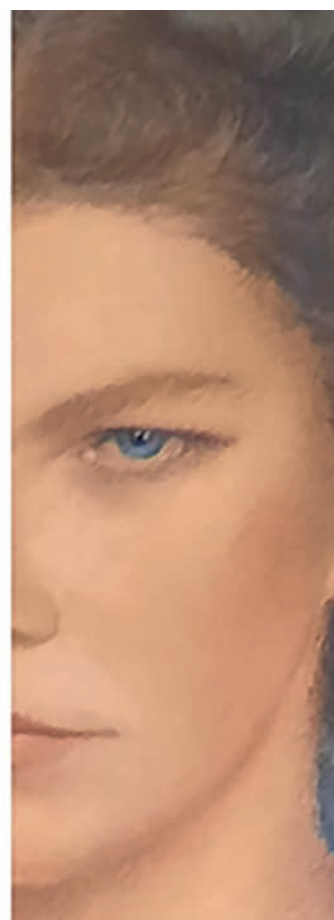
go na długie lata. Oswojenie dziecka i zwierzęcia oraz ich wieloletnia miłość działają cuda. Zwierzęta czynią nas lepszymi ludźmi. W taki sposób uczymy dzieci odpowiedzialności za świat oraz bezwzględnej miłości do innych gatunków, które nam (jeszcze) towarzyszą. Finalnie polecam serdecznie tę opowieść, gdyż wnosi szereg wartościowych treści w życie dziecka (i dorosłego).

DR KATARZYNA SLANY

literaturoznawca, badaczka współczesnej literatury dziecięcej i młodzieżowej

**A
N
N
A**

MUZEUM NIEPOŁOMICKIE ZAPRASZA NA WYSTAWĘ

OBRAZ JAK FOTOGRAFIA

NIEPOŁOMICE. MIASTO, CZAS I LUDZIE W MALARSTWIE
ANNY DZIUBY DE DOMO SŁOWIK

WERNISAŻ: 03.06.2023 - GODZ. 16.00

WYSTAWA CZYNNA DO 02.07.2023 ROKU
ZAMEK KRÓLEWSKI W NIEPOŁOMICACH

Kilka słów o wolności

Wolność jest pojęciem, które może dotyczyć ciała, umysłu, poglądów lub jakiejś zbiorowości. Jak wiadomo – wolność ma tak wielką wartość, że ludzie są gotowi oddać za nią życie. Niektórzy walcząc o wolność swoich poglądów, płonęli na stosach, inni umierali w więzieniach lub ginęli podczas wojen. Wolność często uznaje się za siostrę szczęścia. Odczuwana jest jako dar losu, lecz równocześnie stanowi poważne wymaganie, bo po zdobyciu wolności trzeba unieść jej ciężar.

Wolność z reguły jest zwycięstwem najskrytszych marzeń nad teraźniejszą formą realnego świata. Ponieważ jednak marzenia są nietrwałe i wraz z upływem czasu ulegają zmianom – to indywidualne rozumienie wolności też podlega fluktuacjom. Nikogo nie dziwi, że młody człowiek najpierw pragnie wolności od bliskich krewnych w domu rodzinnym, ale po pewnym czasie marzy o wolności polegającej na stworzeniu domu wraz z wybraną przez siebie osobą. Podobny paradoks pojawia się w sytuacji, kiedy ktoś chce uwolnić się od problemów finansowych i podejmuje stałą pracę, ale po latach czuje się tak zniewolony folwarcznym systemem funkcjonowania firmy, że składa wypowiedzenie. Ktoś inny żyje w silnym stresie, który odbiera mu radość życia i możliwość normalnego funkcjonowania, po czym przekonuje się, że kieliszek koniaku wypity przed snem „uwalnia go” od przygnębiających myśli, ale skończyć się to może utratą wolności polegającą na uzależnieniu od alkoholu.

Wybierając własną drogę do wolności, warto sobie postawić nieco filozoficzne pytanie: „Czy to, co chcę osiągnąć, rzeczywiście da mi prawdziwą wolność?”. „Co się może nie udać?”. „Jakie poniosę konsekwencje, jeśli...?”. Wiele możemy się nauczyć od stoików, których sposób myślenia można przedstawić w pięciu punktach. Po pierwsze starali się oni rozróżniać sprawy, które od nas zależą od takich, na które nie mamy wpływu. Poświęcenie czasu i sił na sprawy ważne, „odcedzone” od spraw pomijalnych, bardzo ułatwia życie. Drugą pożyteczną praktyką jest badanie „relacji z samym sobą”. Analiza ta w odniesieniu do tematu niniejszego felietonu opiera się przede wszystkim na pytaniu: „O jakie wartości chcę walczyć, bo są one dla mnie najistotniejsze?”

Trzecią cenną zasadą jest doświadczanie radości nie tylko z finalnego osiągnięcia jakiejś formy wolności, lecz z tego, co nam się przydarza wtedy, kiedy dążymy do obranego celu. Bo warto rozkoszować się każdym krokiem na drodze do wolności. Czwartą zaczerpniętą ze stoicyzmu regułą jest traktowanie porażek jako okazji do nauki i do wyciągania wniosków. Dzięki napotkanym przeszkodom możemy się doskonalić, a zatem powinniśmy być wręcz wdzięczni za to, że na nie natrafiliśmy. Ostatnią, piątą praktyczną radą stoików, jest uznanie, że wolność w większym stopniu zależy od nas samych niż od czynników zewnętrznych. Klasycznym przykładem jest to, co napisał i zrobił Victor E. Frankl, który swoim życiem udowodnił, że można mieć poczucie wolności nawet w faszystowskim obozie koncentracyjnym.

Z własnych obserwacji pragnę na zakończenie dodać, że największą dla człowieka wartość mają cierpliwie zbierane okruchy niewielkiego szczęścia wynikające z małego, własnego poczucia wolności, niż jakieś ogromne, jednorazowe szczęście będące efektem osiągnięcia jakiegoś spektakularnego przejawu wolności. Niech ilustracją tego będzie złudne poczucie wolności, jakie daje główna wygrana na loterii. Istnieją liczne przykłady utraty (zazwyczaj w ciągu trzech lat) zdobytej w ten sposób fortuny, natomiast wolność ekonomiczna osiągnięta na przykład po latach wyczerpanej nauki i pracy daje wielu ludziom realną wolność.

Fraszka o granicach wolności

Twoja wolność ma swój kres
tam gdzie cudza wolność jest.

MARCIN URBAN

SZTUKA EUROPEJSKA

Maria z Nazaretu w sztuce

W sztuce chrześcijańskiej od III wieku do czasów współczesnych temat Matki Boskiej jest niezwykle często podejmowany. Malarstwo i rzeźba zachodniej Europy stworzyły wiele norm dotyczących ikonografii Marii, kreując osobny kanon w sztuce. Matka Boska pokazywana była podczas Zwiastowania, Nawiedzenia, trzymając Dzieciątka, ale też podczas scen z całego życia Jezusa. Ważną grupę stanowiły wizerunki ukazujące ją pod krzyżem (Opłakiwanie) czy trzymającą ciało martwego Chrystusa (Pieta). Najznamienitsi mistrzowie podejmowali się malowania i rzeźbienia dzieł ukazujących Madonnę. Wśród nich byli m.in. Giotto, Leonardo da Vinci, Albrecht Dürer, Michał Anioł, Tycjan, Caravaggio, Rembrandt. Dość powszechny – zwłaszcza w XV wieku – był wizerunek świętej Anny Samotrzeć: Maria z Dzieciątkiem na kolanach swojej mamy Anny. Mniej liczne były dzieła podejmujące temat Wielkiej Rodziny Matki Boskiej, które powstały w XV i na początku XVI wieku, rozwijając się niemal jedynie w kręgu kultury niemieckiej. W przedstawianiu licznych członków rodziny Marii (np. mamy – św. Anny razem z jej córkami i ich rodzinami) wymiar kultowy schodził na dalszy plan, istotniejszy stawał się portret rodziny.

Najważniejsza kobieta w historii Kościoła katolickiego urodziła się ok. 20 roku p.n.e. w Seforis lub Jerozolimie. Czczona jest nie tylko przez katolików, ale także inne wyznania chrześcijańskie: prawosławne, anglikańskie, Kościoła ewangelicko-augsburskiego oraz kościoła orientalnego. Minimalne znaczenie natomiast przypisują jej protestanci.

O dzieciństwie Marii możemy się dowiedzieć ze źródeł pozabiblijnych, czyli opowieści apokryficznych o wyraźnie legendarnym charakterze. Najstarszym z nich jest apokryf *Protoewangelia św. Jakuba* z II wieku opisujący narodziny i młodość Marii oraz zwiastowanie i narodzenie Jezusa.

Apokryfy dotyczące rodziców Marii – Joachima i Annę kopiowały wzorce znane ze Starego Testamentu. Anna miała 24 lata, kiedy poślubiła Joachima – zamożnego Galilejczyka, pasterza owiec. Zamieszkali razem w Nazarecie

Teodor Rygiel „Królowa Niebios”, 1881, ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie.

i mimo że bardzo się kochali, przez dwadzieścia lat nie mieli potomstwa. Posiadanie dzieci w tamtych czasach było wyrazem Bożego błogosławieństwa, a ich brak traktowano jako klątwę ciążyącą na kobiecie. Dla bezpłodnej pary jedynym ratunkiem była modlitwa. Aby prośba do Boga o upragnione dziecko była szybciej wysłuchana, rodzice Marii przeprowadzili się do Jerozolimy i zamieszkali w miejscu, gdzie dziś znajduje się kościół pod wezwaniem św. Anny. Po nieudanej próbie złożenia ofiary przez Joachima, odrzuconej przez najwyższego kapłana (bo Joachim nie posiadał dzieci), Joachim udał się na pustynię, by tam przez 40 dni pościć i modlić się o dziecko. Podczas snu ukazał mu się archanioł Gabriel i oznajmił, aby udał się do czekającej na niego w Jerozolimie Anny, ponieważ Bóg spełni jego prośbę i obdarzy ich dzieckiem. Archanioł tę samą nowinę oznajmił Annie i polecił, aby wyszła do męża. Spotkanie małżonków odbyło się przy bramie miasta, gdzie doszło do ich pocałunku, co zostało uwiecznione przez Giotta na słynnym fresku *Spotkanie przy*

Figura Matki Boskiej Niepokalanego poczęcia na Rynku w Niepołomicach z 1791 r. ufundowana przez proboszcza ks. Tomasza Szymańskiego. W przedstawieniu tym Maria lewą nogą przygniata węża trzymającego jabłko. Gad symbolizuje nieustające podstępne działanie Zła, przypominając jednocześnie o winie Ewy. Kula, na której stoi Maria, wyobraża Ziemię zagrożoną przez węża, lecz chronioną przez Madonnę. Sierp księżycy u jej stóp ukazuje wyższość Marii (alegorycznie Kościoła) nad zmiennością dziejów i odnosi się do apokaliptycznej wizji św. Jana Ewangelisty: »Niewiasta obleczona w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu« (Ap 12,1).

Złotej Bramie namalowanym ok. 1305 r. dla kaplicy Scrovegnich w Padwie.

Po dziewięciu miesiącach Anna w wieku 44 lat urodziła precudnej urody dziewczynkę, której nadano imię Mariam, co w języku aramejskim oznacza m.in. być piękną, wspaniałą, umiłowaną przez Boga oraz przynoszącą radość. Niepokalane poczęcie Marii (mylone często z dziewiczym poczęciem Jezusa) według nauki Kościoła katolickiego oznacza, że Maria została poczęta w naturalny

Johann Koerbecke, „Wstąpienie Marii do świątyni” – kwatera ołtarza z Marienfeld, 1456-1457, ze zbiorów MNK w Krakowie. Pracownia fotograficzna MNK

Mistrz Jerzy, „Zwiastowanie” – część środkowa tryptyku z kolegiaty św. Michała na Wawelu, 1517, ze zbiorów MNK w Krakowie, fot. domena publiczna

sposób (czyli przy udziale kobiety i mężczyzny), z tą różnicą, że z woli Boga wolna była od grzechu pierwotnego.

Istniała tradycja, że rodzice, którzy długo nie mogli doczekać się potomstwa, często decydowali się na oddanie swojego upragnionego dziecka na służbę Bogu w świątyni. Dlatego Anna i Joachim zdecydowali się ofiarować trzyletnią Marię do świątyni. Obrzęd ofiarowania sprawował kapłan – św. Zachariasz, ojciec św. Jana Chrzciciela. Scenę tę przedstawia piękny piętnastowieczny obraz Johanna Koerbecke znajdujący się w zamkowej galerii.

Święto ofiarowania Marii w tradycji katolickiej obchodzone jest 21 listopada.

Gdy Maria osiągnęła 12 lat – wiek odpowiedni do zamążpójścia i opuszczenia świątyni – jak głosi *Protoewangelia św. Jakuba* – kapłani na polecenie Anioła wybrali dla niej męża: opiekuna i stróża dziewictwa. Zgromadzono wszystkich wdowców z rodu Dawida, aby złożyli gałązki na ołtarzu. Mężem Marii miał zostać właściciel tej gałązki, na której usiadł gołębia. Wybór padł na Józefa z Galilei, wdowca w podeszłym wieku, który przed małżeństwem z Marią miał już czwórkę dzieci. Po opuszczeniu świątyni z Józefem, Maria wróciła do niej na jakiś czas, aby utkać nową zasłonę. Do tego zadania kapłani wybrali siedem dziewic „bez skazy przed Bogiem z pokolenia Dawida”. Dziewczyny losowały kolor, jakim będą tkwały zasłonę. Marii przypadł szkarłat i purpura, co symbolizować miało późniejsze poczęcie Chrystusa i jego królewską godność. Zasłona świątyni

Giotto di Bondone, „Pocałunek Anny i Joachima Spotkanie przy Złotej Bramie”, fragment, ok. 1305, Kaplica Scrovegnich w Padwie, fot. domena publiczna

jeruzolimskiej została wspomniana w *Ewangelii św. Mateusza* (Mt 27,51) pod nazwą zasłony przybytku. Oddzielała miejsce święte dostępne dla kapłanów od miejsca najświętszego, do którego wchodził raz w roku tylko arcykapłan, by go skropić „przebiegłą krwią” oraz złożyć ofiarę kadzielną. W najświętszym miejscu mieszkał sam Bóg, a wcześniej w okresie istnienia pierwszej Świątyni Jeruzolimskiej (966–586 p.n.e.) znajdowała się Arka Przymierza. W momencie śmierci Jezusa na krzyżu zasłona rozdarła się na dwoje.

Za czasów Marii była to druga Świątynia Jeruzolimka rozbudowana przez Heroda Wielkiego. Została zburzona przez Rzymian 4 sierpnia 70 r. po nieudanym powstaniu Żydów. Do dziś pozostał jedynie fragment muru oporowego, tzw. mur zachodni znany jako Ściana Płaczu.

W Muzeum Niepołomickim, zarówno w galerii sztuki polskiej XIX wieku, jak i sztuki europejskiej, znajdziemy wiele różnorodnych przedstawień Marii. Maria – Królowa Niebios, rzeźba Teodora Rygiera, *Zaśnięcie Matki Boskiej* Mistrza Studiów Szat, gdzie została użyta zasada perspektywy hieratycznej, polegająca na ukazywaniu jako większych osób o wyższym statusie społecznym czy religijnym, Madonny z Dzieciątkiem – drewniane dwunasto- i trzynastowieczne rzeźby z Katalonii, wspomniany wcześniej obraz Johanna Koerbecka *Wstąpienie Marii do Świątyni* i inne.

Zapraszamy.

MARTA PRZYBYLSKA

asystent muzealny
w Muzeum Niepołomickim

ZAPRASZAMY NA SPEKTAKL

BRZECHWOWISKO

SCENARIUSZ I REŻYSERIA: PAWEŁ KUMIĘGA

Staniątecka Grupa
Teatralna

Małopolskie Centrum
Dźwięku i Słowa
MCDIS

1 CZERWCA, CZWARTEK, GODZ. 18:00
2 CZERWCA, PIĄTEK, GODZ. 18:00
SALA WIDOWISKOWA MCDIS
NIEPOŁOMICE, UL. ZAMKOWA 4, WEJŚCIE A

BILET / 30 ZŁ / DOSTĘPNY W KASIE MCDIS

Niepołomickie przydomki

Nasze kochane miasto ma pewną osobliwość – nadawanie zabawnych, a czasem nawet lekko złośliwych pseudonimów. Kiedy będąc dzieckiem słyszałam, jak rodzice i dziadkowie postępują się tymi pseudonimami, myślałam, że to tylko moja rodzinka jest taka dowcipna. Potem okazało się, że tych samych określeń używają też inni

Zacznę od własnego podwórka. Tu, gdzie teraz stoi mój dom, mieszkał przed laty kuzyn mojej mamy, Mieczysław. Do kieliszka zaglądać lubił często i głęboko, i kiedy był na bani, jego nos wyjątkowo pięknie czerwieniał, jak pomidor. Dorobił się więc ksywki Pomidor. Kiedy budowaliśmy dom i na składach budowlanych tłumaczyłam, gdzie materiały dostarczyć, po dłuższych tłumaczeniach zwykle słyszałam – aaa! Wiem! Do Pomidora! Kupiłam więc ceglana sowę i poprosiłam murarzy, aby zamontowali ją na dachu, żebym następnym mogła mówić „ten dom z sową na dachu”. Jego matka podobno mówiła o sobie z dumą, że jest ze zubożałego rodu szlacheckiego Wali-górcy herbu Kogut. Dzieci – a była tam gromada kilkunastu kuzynów – kiedy chciały jej dokuczyć, wchodziły pod stół i wołały Herbut-kogut, podobno bardzo się wtedy wkurzała, no i ksywka pozostała.

Z dzieciństwa pamiętam też takiego osobliwego staruszka, chodził w czarnych bryczesach i błyszczących skórzanych butach z cholewkami. Jego nazywano po prostu Pu, podobno był po ciężkich przeżyciach wojennych i kiedy zawołało się głośno PU, przypominało mu to odgłos wybuchów i wpadał w złość, co – niestety – cieszyło psotne dzieci.

Na lody chodziło się do Belfegara, po materiały szkolne do pana Atramenta, po artykuły techniczne do panów Śruby lub Pastylki. Gospodę Ludową prowadził Antoni Grochot, o którym wszyscy mówili Komoda. Zimą na sanki na górkę Pod Amerykanem. W artykule o niepołomickim GS-ie wspominałam o barach, które mimo oficjalnych nazw potocznie były nazywane U Wąsa oraz U Wajsa i to były naprawdę dwa różne bary. Nawet pociągi – dopóki jeszcze jeździły – miały swe nazwy. Pierwsza niepołomka, druga niepołomka, motorówka, południówka (z przesiadką w Podłężu). Po południu

Do pani Steni zapewne „rzucili” papier toaletowy.

cykl się powtarzał dla powracających z pracy – pierwsza niepołomka, druga niepołomka, motorówka i ostatni. Nietrudno policzyć, ile pociągów na dobę jeździło. Dojeżdżałam tymi pociągami do średniej szkoły kilka lat i całkiem miło to wspominam – była

okazja douczyć się jeszcze przed szkołą albo poplotkować z koleżankami. Były nawet nieformalne towarzyskie grupy pociągowe, moja nazywała się: „Druga jednostka – druga drzwi”.

Jeden ze znajomych mojego dziadka nazywany był Tadzio Zielone Ucho. Nie

Niepołomka

Olga Trzos z domu Waligórska „Herbut-kogut”

miała pojęcia, co to znaczy i dopiero niedawno gdzieś wyczytałam, że chłopcy z biednych galicyjskich wsi byli tak niedouczeni, że nawet nie wiedzieli,

która ręka jest prawa, a która lewa. Dowódcy uczący ich musztry, kazali im do jednego rękawa wpychać siano, do drugiego słomę i komenda brzmiała zamiast „lewa-prawa” – „siano-słoma”. Właśnie ci chłopcy do wojska szli z drewnianymi skrzynkami (kuferkami) zamiast walizki, nie wiadomo dlaczego uchwyt (ucho) takiego kuferka był malowany na zielono. Określenie Zielone Ucho było po prostu synonimem kogoś kompletnie niewykształconego.

Niedawno odeszła od nas osoba, o której nikt inaczej w Niepołomicach nie powiedział, jak Nena. Naprawdę miała na imię Maria i kochała wszystkie pieski. Niestety była niemową, podobno głos straciła jako młoda dziewczyna po bardzo dramatycznym zdarzeniu. Siedziała na ławeczce przed domem i charakterystycznym, głośnym krzykiem witała wszystkich przechodniów. Kiedy odeszła, zrobiło się jakoś pusto i cicho. Pan, który pracował w Telewizji Kraków przy zakładaniu włoskiej

sieci RAI Uno tak dużo i często o tym opowiadał, że doczekał się ksywy Uno. Nasza lokalna uszczypliwość nie omięła nawet wspaniałego wieloletniego proboszcza, ks. Fidelusa, który zawsze się spieszył i niezbyt starannie wymawiał końcowe „amen”. Został nazwany Amin.

Warto też wspomnieć nieocenionego listonosza sprzed lat, pana Trzosa. Biegały za nim dzieci i wołały panie Trzos – dla mnie coś!

Pseudonimy dodają kolorytu naszej lokalnej społeczności. Szczerze mówiąc, znam jeszcze kilka, ale są zbyt złośliwe i mogą urazić pamięć o tych, którzy odeszli. Zapraszam „starych” Niepołomiczan do uzupełnienia mojej kolekcji pseudonimów, bo na pewno jest ich znacznie, znacznie więcej. Utrwalmy to, bo to też jest kawałek naszej historii.

TERESA URBAN
mieszkanca gminy Niepołomice

 MAŁOPOLSKA

6. edycja BO! Małopolska czeka na Twój głos!

BUDŻET
OBYWATELSKI
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

14 milionów
złotych

GŁOSUJ!

internetowo: 15.05–18.06

lub tradycyjnie: 15.05–16.06

Ty głosujesz,
Ty korzystasz

bo.malopolska.pl

18 punktów do głosowania
w całej Małopolsce!

Bezpieczne grillowanie

Majówka już za nami, a sezon grillowy trwa. Czy dbając o swoje zdrowie, całkowicie musimy zrezygnować z obiadu bądź kolacji przygotowanej przy pomocy grilla? Odpowiedź brzmi: NIE! Jednak czy będzie to z korzyścią dla naszego zdrowia, czy nie, to już zależy, jak do tego się przygotujemy. Warto zapoznać się z paroma wskazówkami, dzięki którym będziecie mogli grillować bezpiecznie

Odpowiednie przygotowanie

W pierwszej kolejności należy pamiętać, aby dokładnie wyczyścić ruszt po poprzednim grillowaniu. Resztki tłuszczu pod wpływem wysokiej temperatury będą zamieniać się w szkodliwe dla naszego zdrowia substancje.

Kolejną szalenie istotną kwestią jest odpowiednie rozpalenie grilla. Używać można tylko drewna z drzew liściastych, w żadnym wypadku iglastych. Gatunki te zawierają znaczne ilości żywic i olejków eterycznych, przy spalaniu których wydzielają się szkodliwe dla zdrowia substancje.

Do rozpalania nie wolno używać lakierowanego lub malowanego drewna, kolorowych gazet, dykt, kartonów, nafty czy ropy. Jest to bezwzględnie zakazane w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo. Warto też zrezygnować z chemicznych rozpalarek. Zamiast nich można zastosować rozpalarkę do grilla lub uzbroić się w większą cierpliwość podczas rozpalania.

Smażenie możemy rozpocząć dopiero w momencie, kiedy ogień nie będzie już widoczny a pozostanie jedynie żar.

Zadbaj o odpowiednią ilość warzyw

Podczas grillowania mogą powstawać wolne rodniki, które mają zdolność uszkodzenia komórek naszego organizmu. Antyoksydanty najlepiej neutralizują wolne rodniki. Szczególnie bogate w antyoksydanty są surowe warzywa i owoce. Postarajmy się, żeby na talerzu połowę miejsca zajmowały warzywa. Możemy oczywiście część z nich przygotować na ruszcie np. szaszłyki czy grillowane szparagi. Jednak warto również przygotować sałatkę grecką z dresingiem na bazie oliwy z oliwek czy surówkę z surowego kalafiora, brokuła, rzodkiewki, koperku i jogurtu. Dodatkowo warzywa pozwolą szybciej

JAK ZDROWIEJ GRILLOWAĆ?

POSTAW NA WARZYWA! ZASERWUJ LEKKIE SURÓWKI

WYBIERAJ RÓŻNORODNE PRODUKTY

PRZYGOTUJ DOMOWE SOSY

ROZPOCZNIJ GDY GRILL BĘDZIE DOBRZE ROZGRZANY

UŻYWAJ SPECJALNYCH TACEK

dać poczucie sytości, więc zmniejszamy ryzyko przejedzenia podczas takiego posiłku.

Wybieraj różnorodnie

Czy zjedzenie karkówki czy kielbaski będzie wielkim błędem żywieniowym? NIE, ale... zależy to od tego, jak często sięgamy po te produkty.

Jeśli tłusty kawałek mięsa i kielbasa pojawia się sporadycznie, nie będzie to kłopot. Pamiętajmy jednak, że grillować możemy również polędwiczkę wieprzową, drób, ryby, różnorodne warzywa, sery, np. ser halloumi, tofu czy burgery roślinne.

Stosuj marynaty

Domowa marynata sprawi, że nasz posiłek będzie zdrowszy. Do przygotowania marynat wybieraj nasycone tłuszcze, np. olej kokosowy, który będzie miał wysoką temperaturę dymienia, więc nie spali się nam podczas smażenia. Najlepiej rozpuścić go w kąpielii wodnej lub powoli na patelni. Jak lekko ostygnie, dodać do niego pozostałe składniki. Oliwy z oliwek zdecydowanie lepiej użyć na surowo do sosu do sałatki, wtedy najpełniej skorzystamy z właściwości nienasyconych kwasów tłuszczowych w niej zawartych. Do marynaty dodaj również zioła, np.: pieprz, tymianek, oregano, czosnek,

cząber. Będą neutralizować szkodliwe produkty powstające podczas grillowania. Warto pamiętać również o dodatku kwaśnych składników do marynaty, tj.: soku z cytryny, octu czy jogurtu naturalnego. Kwaśna marynata pozwala obniżyć o połowę chorobotwórcze glikotoksyny (AGE).

Zwróć uwagę na sosy

Zamiast gotowych sosów na bazie majonezu możesz przygotować lekki domowy sos jogurtowo-czosnkowy, miętowy czy tzatziki. Wybierając keczup, zwróć uwagę, żeby w składzie nie pojawiał się cukier.

Użyj tacek

Skapywanie tłuszczu z mięsa skutkuje powstawaniem dymu zawierającego substancje uznawane za rakotwórcze (m.in. WWA). Tacki zapobiegają skapywaniu tłuszczu. Najlepiej wybierać tacki ze stali szlachetnej lub żeliwne.

Zadbaj o płyny

Potrawy z grilla są często dość słone, konieczne więc uzupełnij wodę. W ten sposób poprawisz trawienie i wchłanianie składników odżywczych. Do dzbanka z wodą możesz dodać miętę, plastry owoców czy ogórka. Można przygotować również herbatę na zimno na bazie mięty, która pobudzi układ trawienny do wzmożonej pracy po ciężkostrawnym posiłku.

JAK ZDROWIEJ GRILLOWAĆ?

STOSUJ MARYNATY Z ZIOŁAMI I SOSY NA BAZIE OLIWY

ZAWSZE DOBRZE WYCZYŚĆ RUSZT

ZADBAJ O WODĘ

UNIKAJ ALKOHOLU

ZAPLANUJ AKTYWNOŚĆ Z BLISKIMI

Uwaga na alkohol

Grillowaniu często towarzyszy alkohol, znacząco zwiększając ilość przyjętych kalorii oraz obciążając organizm. O wiele lepszym wyborem będzie domowa lemoniada – przygotowana na bazie owoców z niewielką ilością słodzika.

Zaplanuj aktywność

Może dodatkiem do spędzania czasu przy wspólnym grillowaniu będzie gra w badminton lub mecz siatkówki?

WERONIKA KUBAS

dietetyk, Centrum Dietetyczne Balans

NIEPOŁOMICIE

ADOPTUJ PUPILA!

Poszukujemy osób chętnych do adopcji bezdomnych zwierząt.

W Schronisku Psie Pole w Raclawicach psiaki czekają na kochającego właściciela.

PALULO

PANDA

TALAR

Czworonogi są wysterylizowane, wykastrowane i przeszły komplet szczepień

PRZYGARNIJ PUPILA, SKONTAKTUJ SIĘ ZE SCHRONISKIEM: ADOPCJE - 793 993 779

Piknik Integracyjno-Rodzinny

Kolorowe Hocki

03.06.2023 SOBOTA 15:00 - 18:00
PARK MIEJSKI NIEPOŁOMICE

Założeniem pikniku jest integracja dzieci zdrowych i niepełnosprawnych poprzez zabawę

NIEPOŁOMICE

WSTĘP WOLNY!

Podczas pikniku można wesprzeć działania Fundacji Dzieciom Kolorowy Most

Sąsiad Bocian 2023

Walki o gniazdo, koniec i początek nowej historii

W obecnym sezonie monitorowane przez Stowarzyszenie Zielony Puszczyk gniazdo bocianów białych w Woli Zabierzowskiej zostało zajęte przez nową parę ptaków. Samiec pojawił się na gnieździe 27 marca, a ona dołączyła do niego 1 kwietnia. Samica miała na lewej nodze czarną obrączkę typu „elsa” o numerach PLG 70P26, której odczyt dał nam informacje o jej pochodzeniu.

Dowiedzieliśmy się, że była to młoda 3-letnia samiczka w swoim pierwszym sezonie lęgowym, zaobraczkowana jako pisklą 15 czerwca 2020 r. w miejscowości Przedmość-Śmiałki, gm. Praszka, woj. opolskie. Miejsce obrączkowania ptaka jest oddalone od Niepołomic o prawie 200 km, a ptak prawdopodobnie swoje pierwsze lata życia spędził w Afryce.

Chcąc myśleć i mówić o tej parze, tak już osobiście, po 2 tygodniach wspólnie razem, wraz z innymi obserwatorami tego gniazda poprzez przekaz on-line na kanale YouTube, nadaliśmy bocianom imiona: Wiola i Zabi.

Wiola wspaniale uczyła się od swojego bardziej doświadczonego partnera, jak dbać o gniazdo, przynosić materiał, „bocianić” czy też wysiadywać jajka, które zniosła kolejno 16, 18 i 20 kwietnia.

Od 24 kwietnia my czatowicze, którzy na youtubowym czacie przy przekazie z tego gniazda, wymieniamy się na bieżąco informacjami, mieliśmy powód do niepokoju. Para była nękana przez trzeciego bociana, a ataki miały miejsce zazwyczaj po zmroku.

Teraz wiemy, że do swojego gniazda usiłowała powrócić bocianica Wolanka, jego gospodyni z poprzednich sezonów lęgowych. To ona najprawdopodobniej jest tym tzw. „spóźnialskim bocianem”, który powraca do Woli Zabierzowskiej pod koniec kwietnia, jak mówią mieszkańcy tej miejscowości.

Niestety 26 kwietnia wydarzyła się tragedia. Po kolejnych walkach i przepychankach w gnieździe młoda samiczka Wiola, tuż po godz. 1 w nocy, wyleciała z gniazda i już do niego nie wróciła. Wszyscy byliśmy mocno

zaniepokojeni. Jak się okazuje, rano dnia następnego bocianica z obrączką uległa wypadkowi i poniosła śmierć. Prawdopodobną przyczyną wypadku była kolizja z liniami elektrycznymi, a martwego bociana w rowie pomiędzy słupami znaleźli pracownicy Szkoły Podstawowej w Woli Zabierzowskiej. W tym czasie w gnieździe były 3 jajka, których wysiadywaniem zajął się samiec.

Dokładnych oględzin i zabezpieczenia martwego bociana dokonali członkowie stowarzyszenia Zielony Puszczyk, a wszystkie wymagane służby, łącznie z centralą obrączkarską w Gdańsku, zostały o tym zdarzeniu niezwłocznie poinformowane. Wierzę, że byłaby wspaniałą młodą bocianią mamą, chociaż bałam się tych momentów, gdy na początku przy różnego typu hałasach uciekała z gniazda. Jednak dość szybko uruchomiła instynkt, przyzwyczała do dźwięków i wraz z partnerem doskonale opiekowała się jajeczną zawartością dołka.

Szkoda nam ogromnie tego bociana i każdego innego zwierzęcia, które ginie. Szczególnie, gdy przyczyna śmierci nie jest naturalnym lub przyrodniczym zjawiskiem jak w tym przypadku.

Tym bardziej my, ludzie, możemy pomóc bocianom, zabierając ze swojego otoczenia choćby różne śmieci, jak m.in. niebezpieczne sznurki, żyłki czy plastikowe reklamówki. Nie tak dawno, bo 29 kwietnia, z gniazda w Woli Zabierzowskiej, gdzie obecnie przebywa Zabi z nową partnerką Wolanką, strażacy z OSP Niepołomice wyciągnęli bardzo długi sznurek, który był zagrożeniem dla dorosłych bocianów, nie mówiąc już o przyszłych pisklętach nowej pary. Ponieważ Wolanka, której udało się powrócić do swojego gniazda, usunęła trzy jajka pozostałe po nieżyjącej Wioli, akcja mogła się odbyć bez ryzykownego niepokojenia bocianich lokatorów.

Bardzo dziękujemy panom strażakom i Stowarzyszeniu Zielony Puszczyk za szybką i sprawną akcję. W pierwszej połowie maja nowa para miała w dorobku już 2 nowe jaja i wszyscy czekamy na więcej i przede wszystkim na udane lęgi.

Projekt „Sąsiad Bocian” dofinansowany jest ze środków Gminy Niepołomice.

HANKA GRAF
moderatorka

NIEPOŁOMICE

ZBIÓRKA KARMY

dla chorych zwierząt

Schronisko Psie Pole w Raławicach pilnie
potrzebuje specjalistycznej karmy
dla starszych, chorych zwierząt

Zbiórka trwa do 18 czerwca 2023

Miejsca zbiórki:

- **Placówka Przystań, ul. Partyzantów 22 w Niepołomicach,**
(od poniedziałku do piątku od godziny 10.00 do godziny 17.00)
- **Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, Plac Zwycięstwa 13**
(pn od 8.00 do 17.00, wt-czw 8.00-16.00, pt 8.00-15.00)
- **Referat Promocji i Kultury, ul. Zamkowa 9a**
(karmę można zostawić na korytarzu, w budynku funkcjonuje też restauracja,
więc pojemnik będzie dostępny od pn do nd)

Lista karm jest dostępna na www.niepolomice.eu

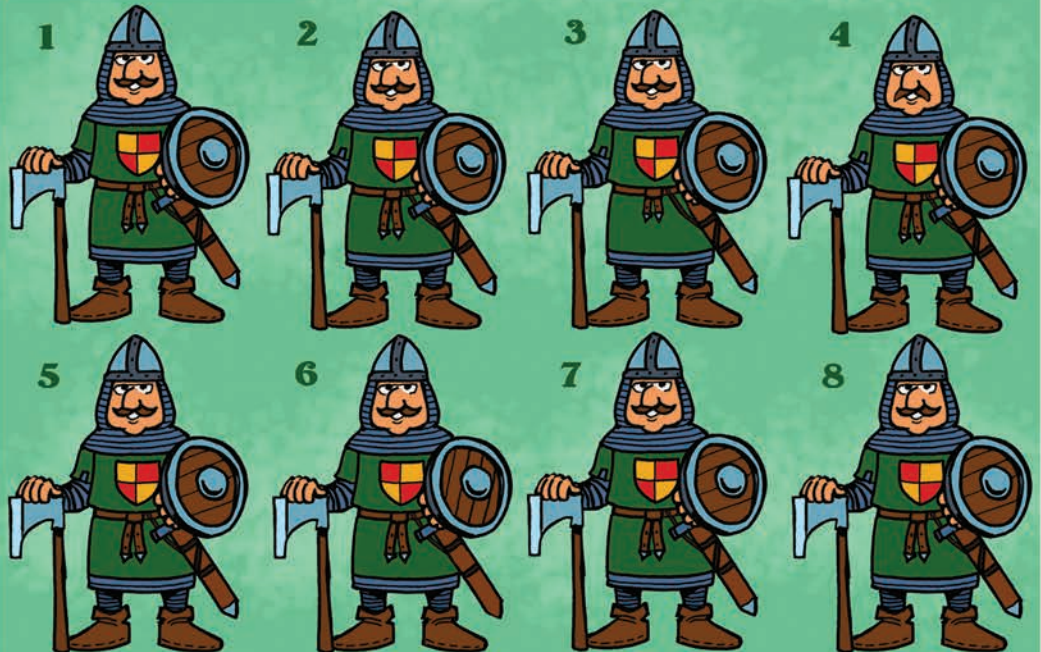

RUSZ makówką z Trzoskiem

WŚRÓD OŚMIU WOJOWNIKÓW ODSZUKAJ TRZY IDENTYCZNE POSTACIE.

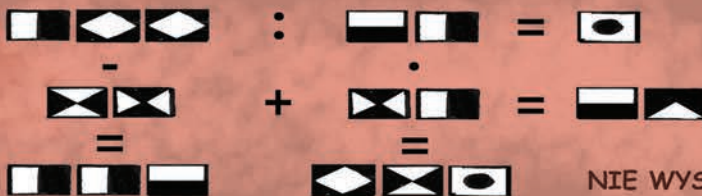

KTÓRY KÓTEK BAWI SIĘ WŁÓCZKĄ?

SZYBKIE! PYTANIE!

POŁOWA POŁOWY TEJ LICZBY, RÓWNA JEST POŁÓWCE.

WSTAW WŁAŚCIWE CYFRY POD ZNAKI TAK ABY DZIAŁANIA BYŁY POPRAWNE.

W RÓWNIANIU NIE WYSTĘPUJĄ CYFRY 0, 5 I 9.

NIEPOŁOMICE

31 DNI

NIEPOŁOMICE

Janusz Radek
16 czerwca

Taraka
17 czerwca

Formacja Chatelet
18 czerwca

- Turniej Smoka Wawelskiego na stadionie Puszczy Niepołomice
- Kino letnie
- Błonia Dobrej Energii – biegi dla dzieci
- Wesołe miasteczko
- Potańcówka
- Występy artystyczne
- Pokazy sportowe

16-18
czerwca
2023

